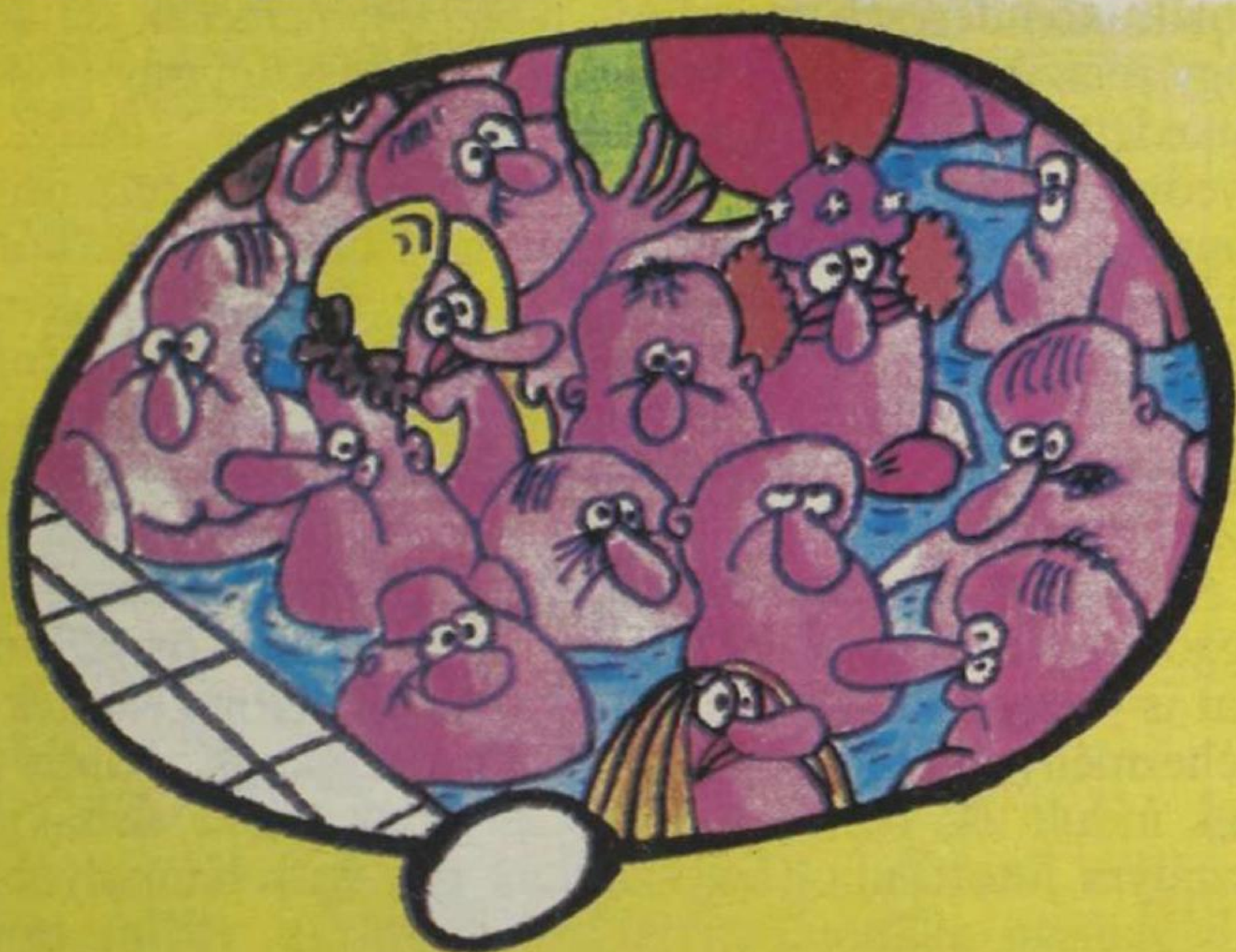
ÁRA: 25 Ft

LUDAS MATYI

A MAGYAR HUMOR HETILAPJA

1993. JÚLIUS 31. FŐSZERKESZTŐ: SZUHAY BALÁZS 49. ÉVFOLYAM, 31. SZÁM

Mai számunk írói:

Alföldi Imre
Becsei Miklós
Bodnár Gyula
Dr. Bólya Péter
Farkas Márton
Fecske Csaba
Galambos Szilveszter
Kaposi Miklós
Mátyás István
Örkény István
Walter Béla
Wéber Tamás

és rajzolói:

Antal József
Balázs-Piri Balázs
Balogh Lajos
Dluhopolszky László
Endrődi István
Gyöngy Kálmán
Hegedűs István
Jelenszky László
Lehoczki Károly
Mészáros András
Rau Tibor
Szabó László Róbert
Dr. Tarnóczy Zoltán

ÖRKÉNY ISTVÁN:

A VÁR MINDENKIÉ!

Tisztelt Vállalatvezetőség!

E sorok írója (D. F., Üteg u. 7.) lázas izgalommal várta azt a napot, amikor a budai Várhegyen álló, s az 1944-es ostrom idején kiégett „királyi" palota több mint húsz évig tartó munkával végre újjáépült. Ott állt, amikor megdördültek a Hadmúzeum előtt álló 1848-as, kegyelet szentelte ostromágyúk, megszólalt a Mátyás-templom harangja, és a Vár kinyitotta kapuit a nagyközönség előtt.

Nem is tíz-, hanem százezerszámra gyűltünk össze a hegy lábánál, köztünk vidéki, sőt külföldi autóbuszutasok is. Ennek a felfokozott érdeklődésnek nemcsak az volt az oka, hogy a palota az ott folyó ásatások, robbantások és építkezés ideje alatt el volt zárva a kíváncsiak tekintete elől, hanem az is, hogy az épület új rendeltetése felől mind ez ideig nem szivárgott ki semmi.

A sajtó is találgatásokból élt. Ellentmondó hírek röppentek fel, de egyik sem tartotta magát sokáig. Ha pl. valamelyik újság azt írta, hogy a Vár az Ifjúság Háza lesz, s oda költöznek fel az összes egyetemek, klinikák, kollégiumok, akkor erre hamarosan rácáfoltak a többi lapok, okos érvekkel bizonyítván, milyen helytelen lenne kiszakítani az ifjúságot a város életéből, s egy ilyen rezervátumban fölnevelni.

Sok ehhez hasonló föltevés született és halt meg. Például: Magyar Pantheon lesz a Várhegyen. (Hősök, művészek temetője, díszes ravatalozó, krematórium.)

Idegenforgalmi központ. (Szállodák, fürdők, szórakozóhelyek, külön repülőtér stb.)

Öregek köztársasága. (Magányos, társaságra és otthonra szoruló aggok otthona.)

Szulejmán kertje. (Mór stílű mulató, háremmel a külföldieknek.)

Bukott leányok javító-nevelő intézete.

Fedett teniszpálya.

Európa legnagyobb cukrászdája.

Sóraktár.

Mindezek a sokszor megmosolyogni való tervezgetések annak az országos méretű várakozásnak a tanújelei, mely végül is azon a szép vasárnap délelőttön százezreket vonzott a mozgólépcsők bejáratai elé. E sorok írója (az Üteg u. felől jövet) a Moszkva téri mozgólépcsőre szállt föl, s egy zöld malachitlapokkal kirakott alagúton át 1,5 perc múlva megérkezett a Palota térre, az egykori díszőrség pavilonja elé. Nagy pillanata életemnek! Hiszen már itt, az önök vállalatánál készült márvány útjelző és magyarázó táblák előtt – melyeknek szép kidolgozásáért csak dicséret illeti önöket – nyilvánvaló volt, hogy a várpalota, a Habsburgok és a félfeudális Horthy Miklós egykori lakhelye, valóban mindenkié lett!

Ott állt e sorok írója a tömegben, latolgatva, merre vegye útját. „Versbarátoknak" – mutatta az irányt az egyik tábla. „Hógolyózzunk!" – volt kiírva a mellette lévőn. „Kígyók világa Afrika dzsungelében…" – ez is csábítóan hangzott. Nehéz a választás, amikor az ember úgyszólván minden hiányérzetét, álmát és vágyát kielégítheti. „Nyugdíjasok golfpályája", „Szelíd elefántok", „Szexuális nyomortól szenvedőknek", „Mi az atomenergia?" – „Homokozó felnőtteknek", „Cigányzene vagy népi zene?" – aztán Bicegőknek, Lepkegyűjtőknek, Pörsenéses bőrűeknek – ki győzné felsorolni az összes lehetőségeket? E sorok írója is csak addig tétovázott, amíg meg nem pillantotta a „Szorongásos neurózisban szenvedőknek" feliratot. Gondolhatni, hogy kétszeri elektrosokk kezelés után mily dobogó szívvel, s mily felfűtött várakozással indultam a 77/A jelzésű, aranylemezekkel burkolt bronzkapu felé!

T. Vállalatvezetőség! Higgyék el, hogy építő kritikámat nem az a kis csalódás sugallja, melyben részem volt. A kapun keresztül ugyanis e sorok írója egy felvonóba lépett, melyben – hét emelet magasságban – három markos legény megragadta, és síléceket erősített a lábára. Megemlítettem ugyan, hogy tériszonyban szenvedek, amire ők – jogosan – szemrehányást tettek, amiért mégis ide jöttem, a „Sielők paradicsomába".

Lelöktek egy olimpiai méretű síugrósáncon. Kb. 70 métert repültem, aztán pompás lesiklóterepen, szédülve bár, hó borította fenyők közt suhantam tova egy lapályos részre, ahol szánkócsilingelés, gyerekkacagás és egy idős asszonyság sikoltozása fogadott.

Itt ötlött fel bennem először az a gyanú, nincs-e az irányjelző táblák elrendezésében egy kis hiba. Ui. nemcsak én éreztem, hogy rossz helyen járok, hanem az idős asszonyság is elégedetlenkedett. Ő a „Nagymamák divatrevűjébe" indult, hogy tévedt hát a hógolyózók közé? Megnyugtattam, ami nem ment könnyen, aztán sietve elhordtam magam a hózáporból, s egy búvárharangba jutottam, mely rögtön alámerült velem 5000, sőt 5500 méteres tengermélységbe. Súlyos klausztrofóbiám ellenére is ámulattal néztem a polipok, elektromos ráják, virágállatok csodálatos nyüzsgését, míg csak el nem vesztettem eszméletemet.

A mozgó ambulancia betegágyán tértem észre, ahol a leggondosabb orvosi kezelésben részesültem. Ágyszomszédomat is – egy 100 %-os hadirokkantat – akkor keltették életre. Nehezményezte, hogy a „Modern művégtagok" felirat irányában indult el, de ehelyett a „Gyertek, fiúk, űrhajózni" c. osztályra jutott, ahol betuszkolták egy szűk fémgolyóba, és a súlytalanság állapotában 90 percig rázták. (Mint ismeretes, ennyi a föld körüli forgás időtartama.) Hiába próbáltam jobb belátásra téríteni; el volt keseredve, amiért a bal szeme – mely üvegből volt – a súlytalanság állapotában egyszerűen kiúszott a szemüregéből.

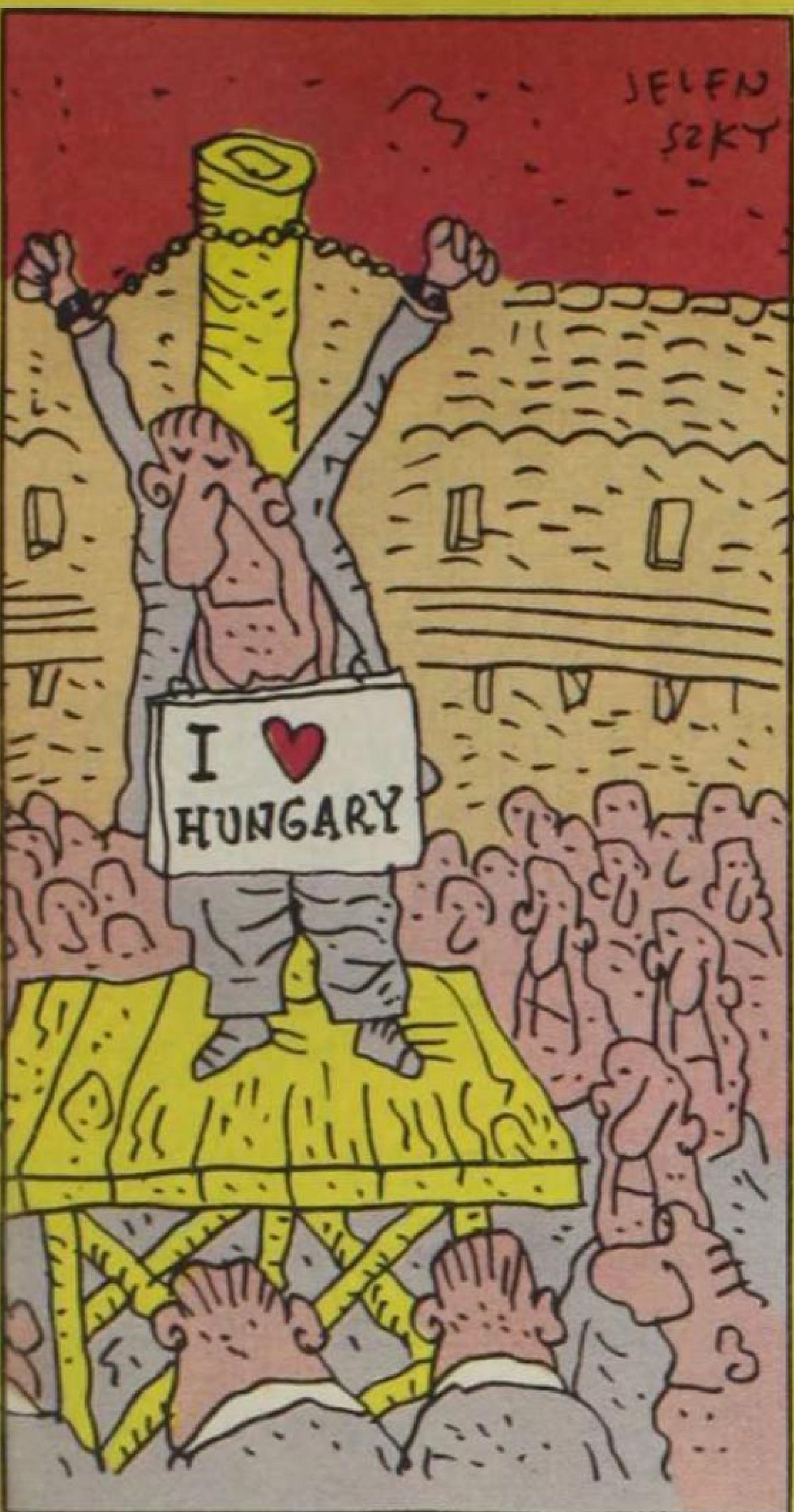
De nemcsak ő járt pórul. Kénytelen voltam végighallgatni egy bizonyára reakciós beállítottságú vidéki plébános zúgolódását, aki a „Vallásos ereklyékhez" akart elzarándokolni, de az „Álljunk modellt!" részleghez jutott el, ahol lehúzták reverendáját, minden alsóneműjét, hogy néhány fiatal festő (lányok is!) lerajzolhassa.

Nem vagyok kishitű! E levél megírásának gondolata még akkor sem ötlött föl bennem, amikor már órák hosszat áztam a magzatvízben, az „Embrió élete" elnevezésű osztályon. Ez a szándék akkor érlelődött meg bennem, amikor a szülési fájdalmak rövid érzékeltetése után sikerült kereket oldanom. Sajnos, innen egy óriási cirkuszsátorba jutottam, ahol begyömöszöltek egy mozsárágyúba, és kilőttek; emiatt még ma is (szerdán) el vannak zsibbadva a végtagjaim.

Kérem a t. Vállalatvezetőséget, fogadja megértéssel jelen soraimat. Habár sajnálkozva tapasztaltam, hogy a látogatók lelkesedése nagymértékben lelohadt, e sorok írója nem tartozik a zúgolódók közé. Várbeli látogatásom (leszámítva a síugrósáncot) életem legszebb napjai közé tartozik. Ezenfelül, mint régi budapesti lakos, ismerem fővárosunk népét. Ezek az emberek mindenben találnak kivetnivalót; ebből a szempontból nézve, a budapesti közönség panaszait nem kell túlságosan komolyan venni.

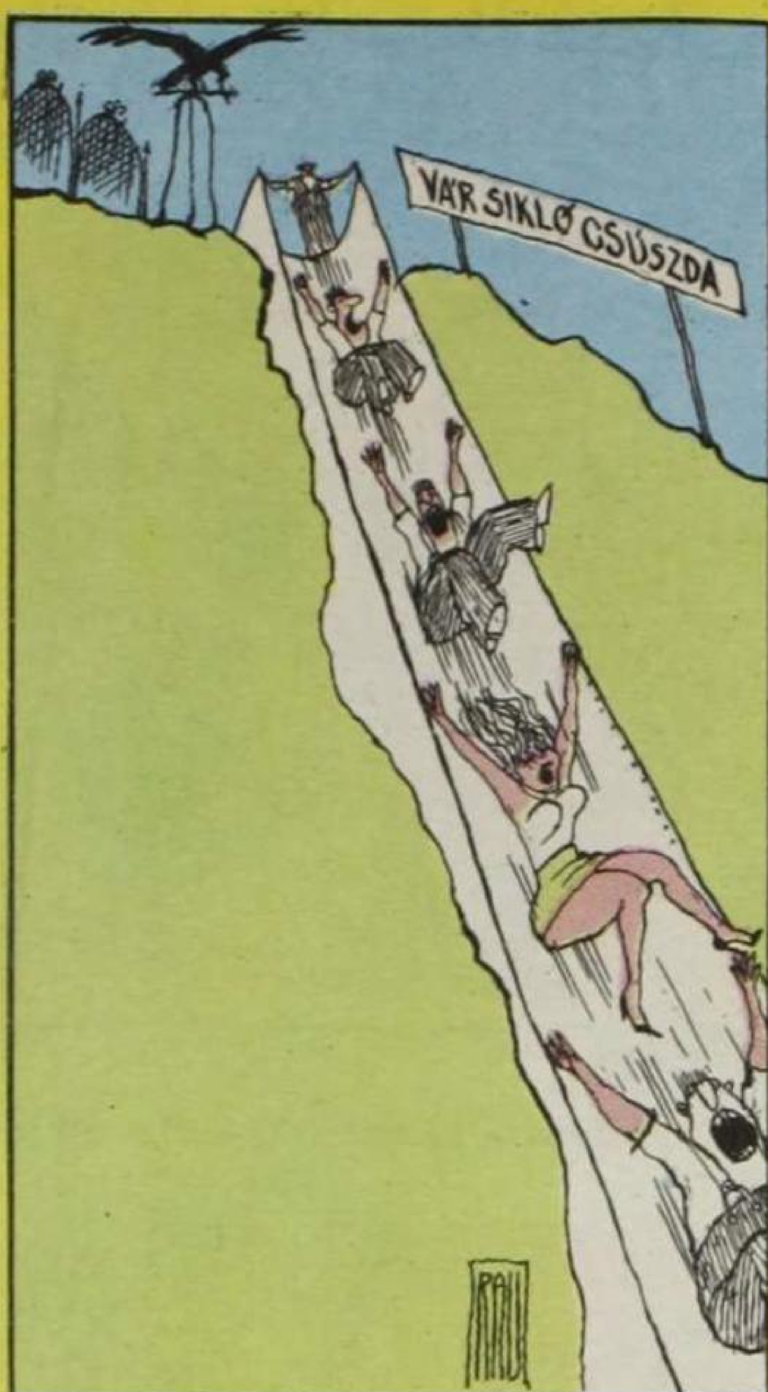
Másfelől azonban az sem ártana, ha az önök vezetése alatt álló és jó hírnévnek örvendő Tábla, Pózna és Jelzőcölöp Leverő Vállalat valamivel jobban ügyelne a táblák szövegére, illetve a póznák elhelyezésére. Ez esetben a budai Vár a legkényesebb ízlésnek is eleget tenne.

(1969)

– Állítsuk fel újra a Várban a pellengért, ahol közszemlére tesszük a káros eszmék terjesztőit.

A SIKLÓ HELYETT CSÚSZDÁT ÁLLÍTANÉK FEL

A HALÁSZBÁSTYÁN ZAVAROSBAN HALÁSZÓ VERSENYEKET RENDEZNÉK

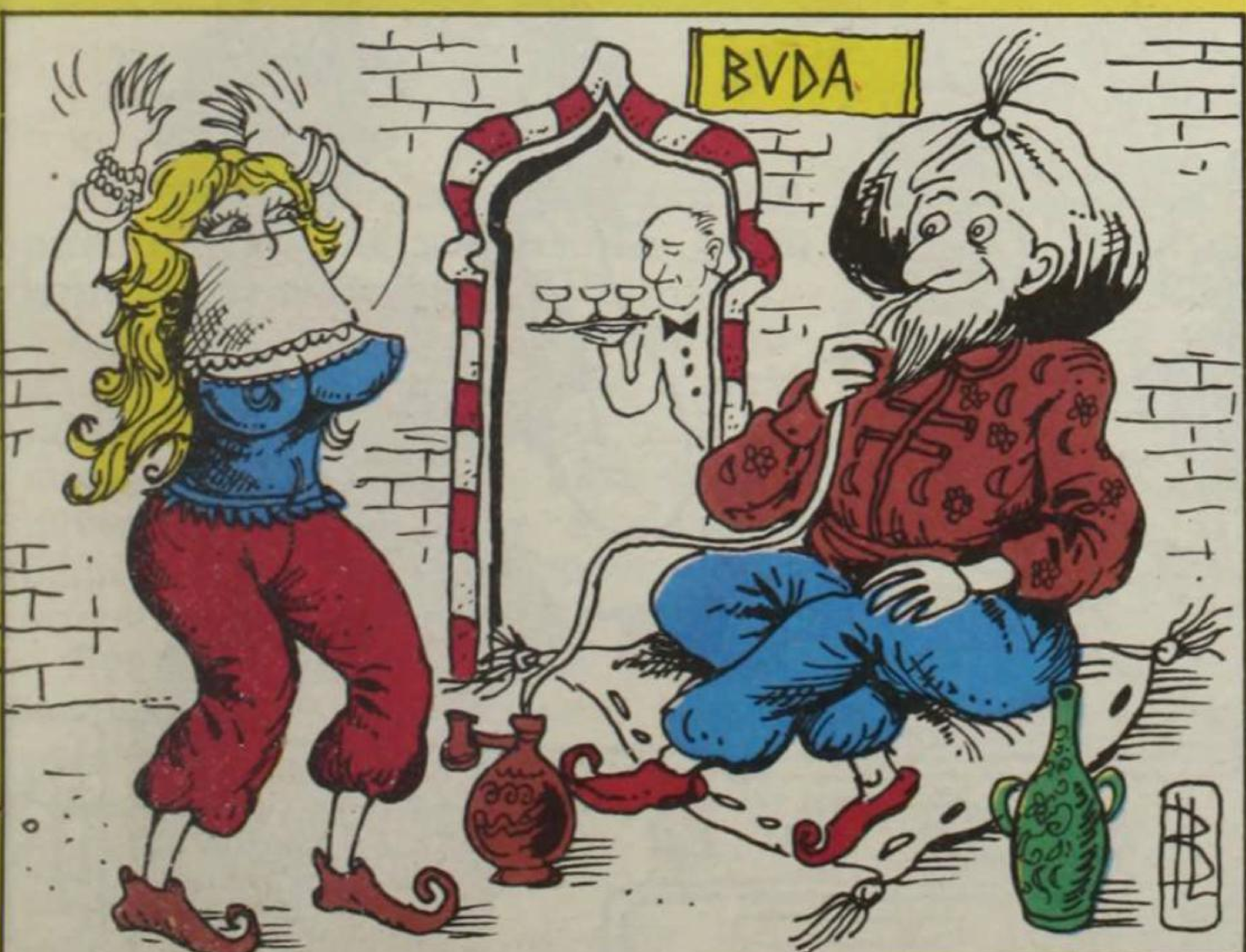

A SÁNDOR-PALOTA KÖRÜL FOGATHAJTÓ VERSENYEKET RENDEZNÉK

Gyorsbüfék a Várban

HAMM BURG...

MIT TERVEZNÉK A BUDAI VÁRBA? BUDAVÁRI TÖRÖK VIGADÓT

SZUHAY BALÁZS:

VEZÉRCIKI

A budai Vár.

Arra, hogy eldőljön: milyen lesz a budai Vár.

Csodálatos a magyar nyelv. A *vár* (Burg) főnév igealakja a *várni*. Mintha a nyelvünket kialakító őseink előre érezték volna, mi lesz a budai Vár sorsa a második világháború utáni évtizedekben...

A budai Vár sorsára vár.

Várhatóan rövidesen meglesz a döntés.

A Vár idestova fél évszázada összedőlt. Itt van hát az ideje a döntésnek.

Mert most már fel lehet végre tenni a kérdést: maradhat ez így? A válasz: nem, nem, soha! (A biztonság okáért persze hozzá kell tenni: a várra gondolunk, a három *nem* – drei *nein*, three *no*, tria *non* – a várra vonatkozik.)

Mert mi van most a Vár ominózus részén? A hajdani Külügyminisztérium helyén kőfallal övezett üres telek, a főhercegi palota telkén palánkkal kerített barakksor, a Honvédelmi Minisztérium alsó szintje romokban megmaradt, az egykori karmelita kolostorban legjobb tudomásom szerint egy építőipari vállalat székel, hátrább, a Sándor-palota Patyomkin-házként árválkodik: olyan, mint egy szépasszony, vagyis kívül gyönyörű, belül üres. A belső tatarra még nem futotta...

A kormány ötlete szerint ide kerülne a köztársasági elnök rezidenciája, hivatala, és a miniszterelnökségi hivatalok. Egyesek ezt némi túlzással kormányzati negyednek mondják, holott a hajdan volt Várnegyedben volt minisztériumok (Honvédelmi, Külügy, Pénzügy) visszaköltözéséről nincs szó. De még az Országgyűlés sem költözne vissza a várbéli régi Országházba, sőt, az állam- és kormányfő elköltözésével költözhetne oda, ahol most is van.

Mindez sokba kerülne. *Pontosan annyiba, amennyiért bármi más felépülhetne* a világ egyik legszebb városának legszebb pontján álló Dísz térre... (nomen est omen). Csak a „kormányzati negyed" esetében a költségek nem kis része megtérülne a Belvárosban így fölöslegessé váló irodaházak eladásából. Mert nem lenne szükség külön képviselői irodaházra, és a miniszterelnökségnek a Parlament épületéből kiszorult irodái is a Várba kerülnének.

A főpolgármester ellenzi a tervet. Félti a budai polgárok nyugalmát. Mert – szerinte – macerás dolog az elnöki hivatalok közelében lakni. Az ilyen helyeken nagy a forgalom. Olyan intézményeket kellene a várban elhelyezni, amelyek biztosítják a csendet, nyugalmat.

Hogy a főpolgármester szerint melyek ezek? Kulturális létesítmények, szállodák...

Kétségtelen, hogy a színházakat, hangversenytermeket ma kevesen látogatják. A drága szállodákra is csak keveseknek telik. De vajon így lesz ez tíz év múlva is, amikorra a Várnegyed újjáépül? Remélhetőleg nem. Addigra talán mi is felzárkózunk azokhoz az országokhoz, amelyekben többen járnak színházba, mint a miniszterelnökségre... Az pedig, hogy csúcsforgalomban hogyan jut az állam- vagy kormányfő a Parlamentbe, ha netán ott akad dolga, nem olyan nagy probléma. Elárulok egy államtitkot: ők ma is Budáról járnak át nap mint nap az Országházba. Sőt: ha külföldi méltóság látogat hozzájuk, a vendég manapság sem kerüli el a budai várnegyedet...

Az ott lakó polgárok meg ki fogják bírni. Hiszen azt is jól elviselték, amikor a Sándor-palotában nem a miniszterelnök, hanem az Ördöglovas székelt...

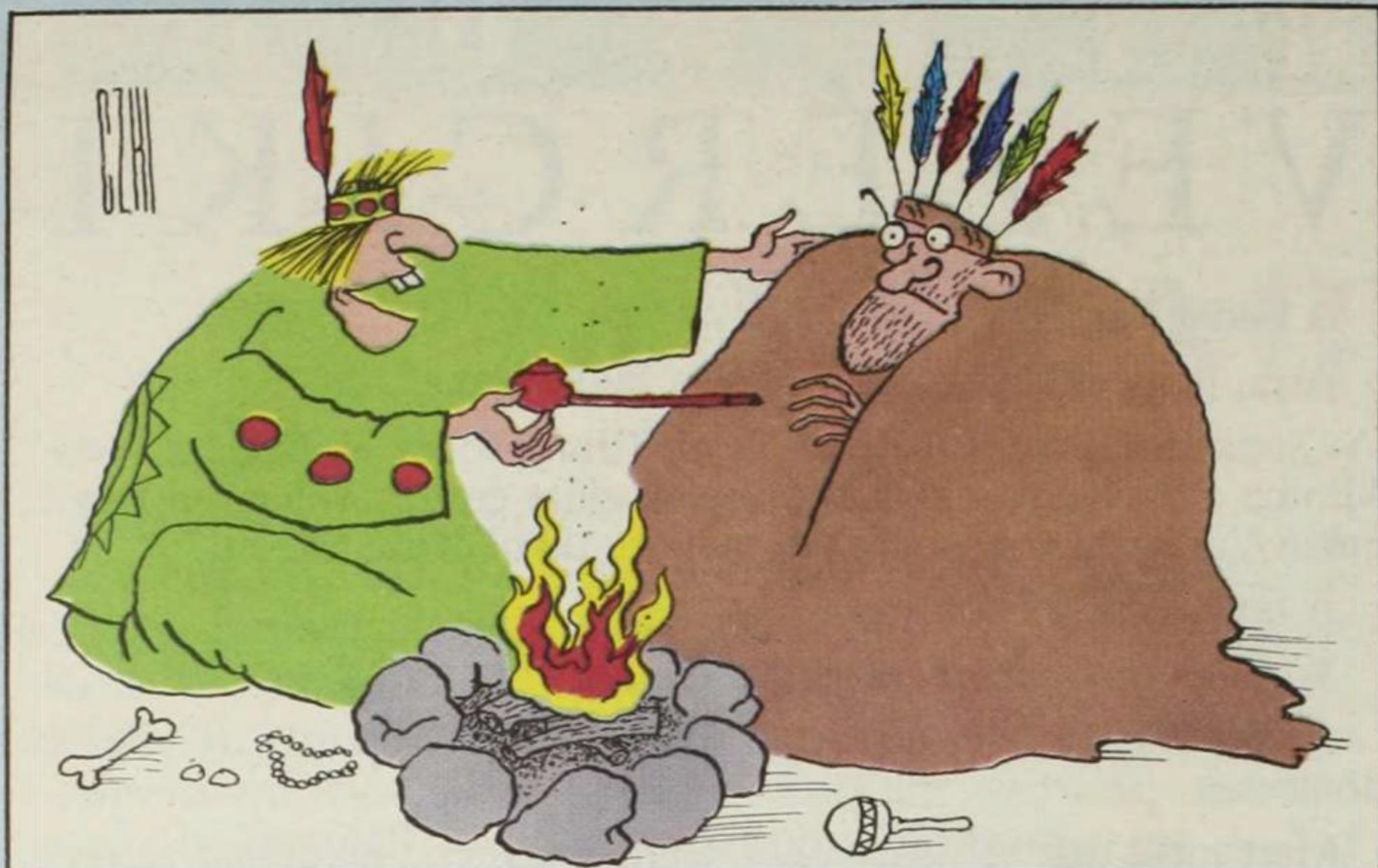
Nehéz lenne megjósolni, ki fogja majdan birtokba venni a legfőbb méltóságokat megillető új, vagy újjászülető palotákat. Ez még a távoli jövő zenéje. A jövő még a jelennél is kiszámíthatatlanabb. Bizonyos jelekből azonban levonható némi következtetés.

A „kormányzati negyed" tervét azok a pártok pártolják, melyek bíznak saját jövőjükben, és reménykednek abban, hogy egykor ők lesznek e paloták lakói. Akik ellenzik, sejtik, hogy addigra kiszorulnak a politika magasabb régióiból.

Egy biztos: aligha szolgálná az ország javát, ha a Dísz tér dísze egy sztriptízbár vagy egy játékkaszinó lenne.

Azokból van éppen elég a belvárosi kormányzati negyedben.

FIDESZDSZ

– Inkább szívjuk meg most, szabad madár testvérem, együtt, mint később külön-külön.

– Mivel a hadsereg nem áll jól anyagilag, gondoltam kiadom.

BÓLYA PÉTER:

MORFOND-ÍR

Hallom ám, olvasom ám a hírt: Nem van, nem lesz olaj tán...

Vajon én, B. P., hogyan érezném magam, ha egyszer s mindenkorra eltűnnék az olaj, a sűrű fekete lé?

Hát... Elsőbb arra gondolnék, hogy ó jaj, sötét lett, elhallgatott a tévé, a rádió, fázom, szinte remegek...

Aztán arra, hogy: nem is oly rossz ez így. Hisz minek nekem a villany? Ott a gyertya meg a holdvilág, látom, hát hogyne látnám a betűket, a többi meg mellékes.

És mire az a lift? Megyek majd gyalog... Vagy lakom ama földszintes kéróban, mint őseim.

Autó? Az meg miért kellene? Gyalogolni jó, és egészséges is.

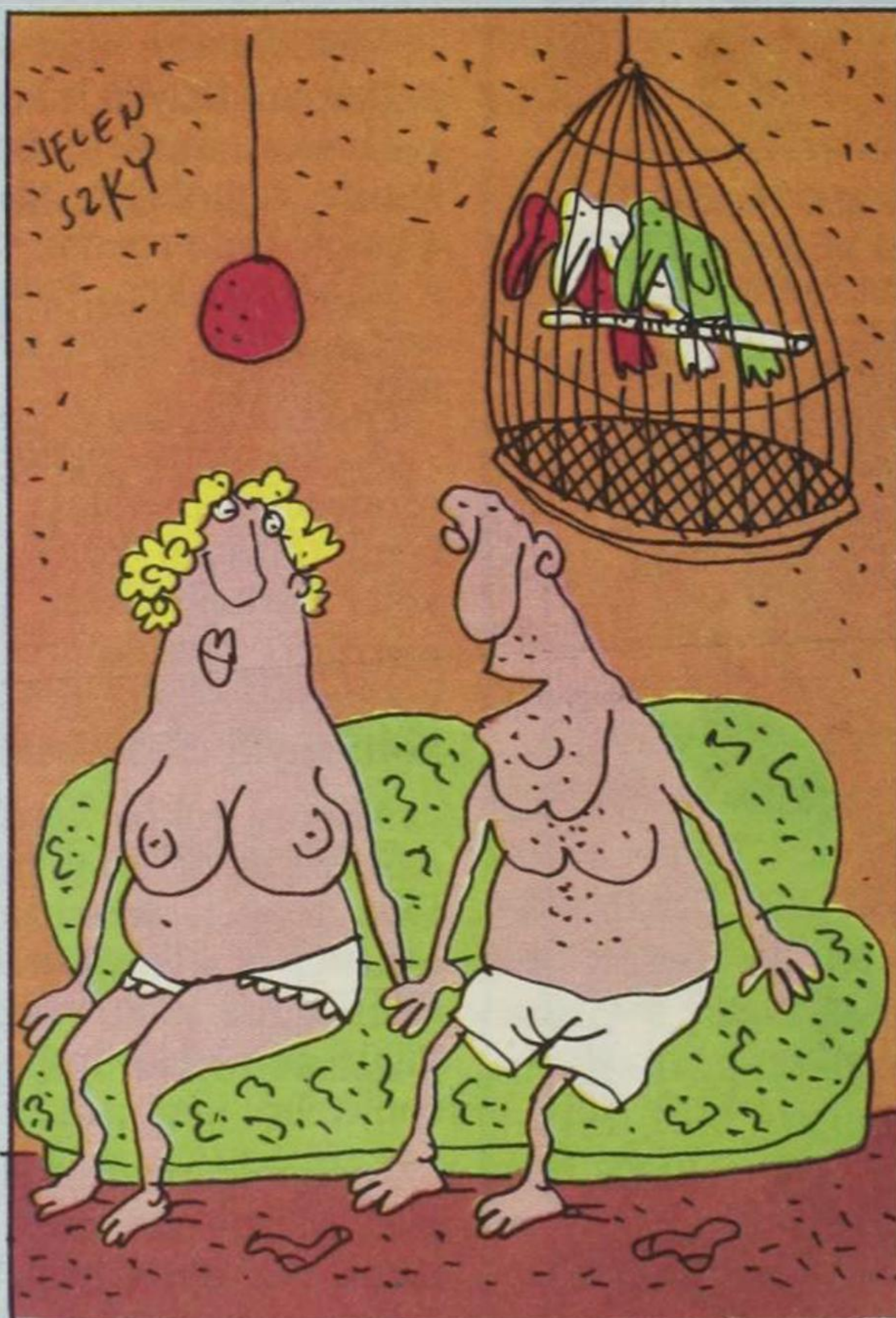
Tévé? Sose vót.

Fűtés? No, megyek is a kiserdőbe, hozok egy öl fát, és kész.

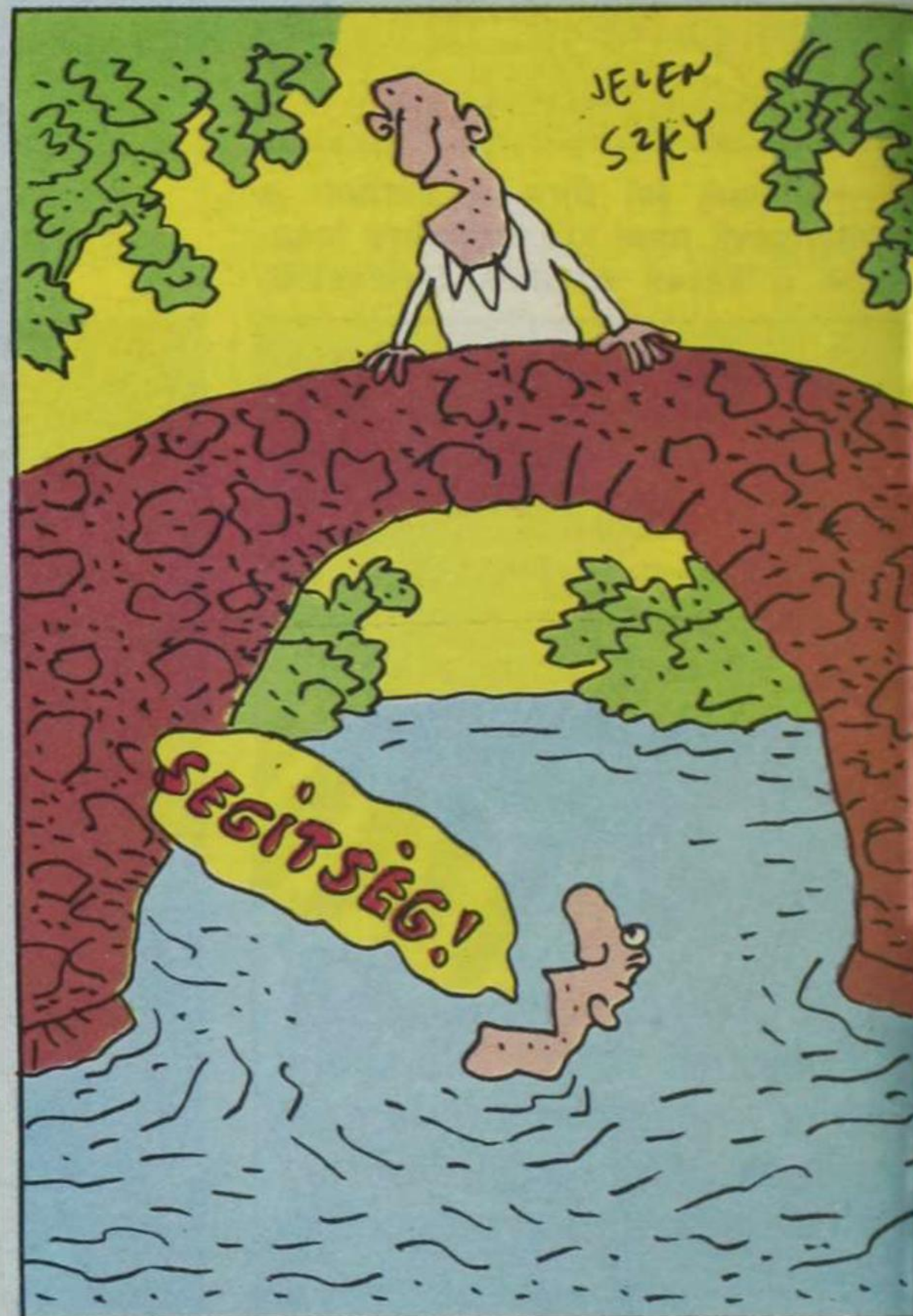
Szóval az járna a fejemben: Lett-e jobb a lelkem meg mindenkié, hogy olaj „van"? Hogy egyetlen apró kézmozdulat miatt jő a fény, a hő, egyetlen konok, s komor, s komoly lépést sem kell tennem azért, hogy elnyerjem mindezeket?

Kérdés és kérdések, akárha Vörösmartynál. De nem jogosak-e?

„Ment-e elébb" stb... *A tankok biztos.*

– Nézze, Rózsika, mindketten imádjuk a kötetlenséget, a szabadságot, ne házasodjunk össze, maradjon ez a kapcsolat egy tiszta, őszinte választási koalíció.

– A helyzet nem ilyen egyszerű, még nem dőlt el, hogy ez esetben a központ vagy a helyi önkormányzat az illetékes!

DICSEKVÉS

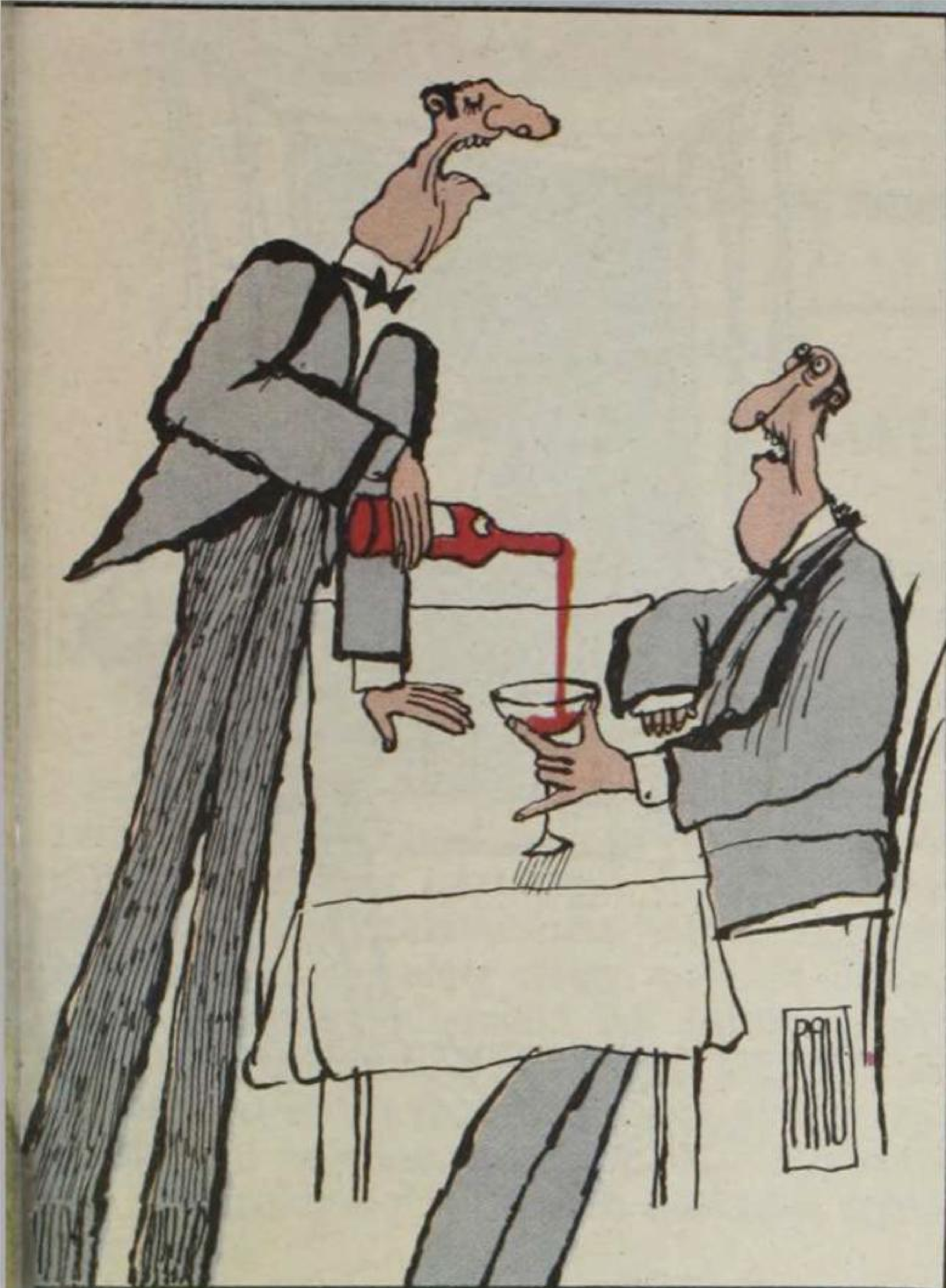

– Mi olcsón beszerzett gázolajjal főzünk!

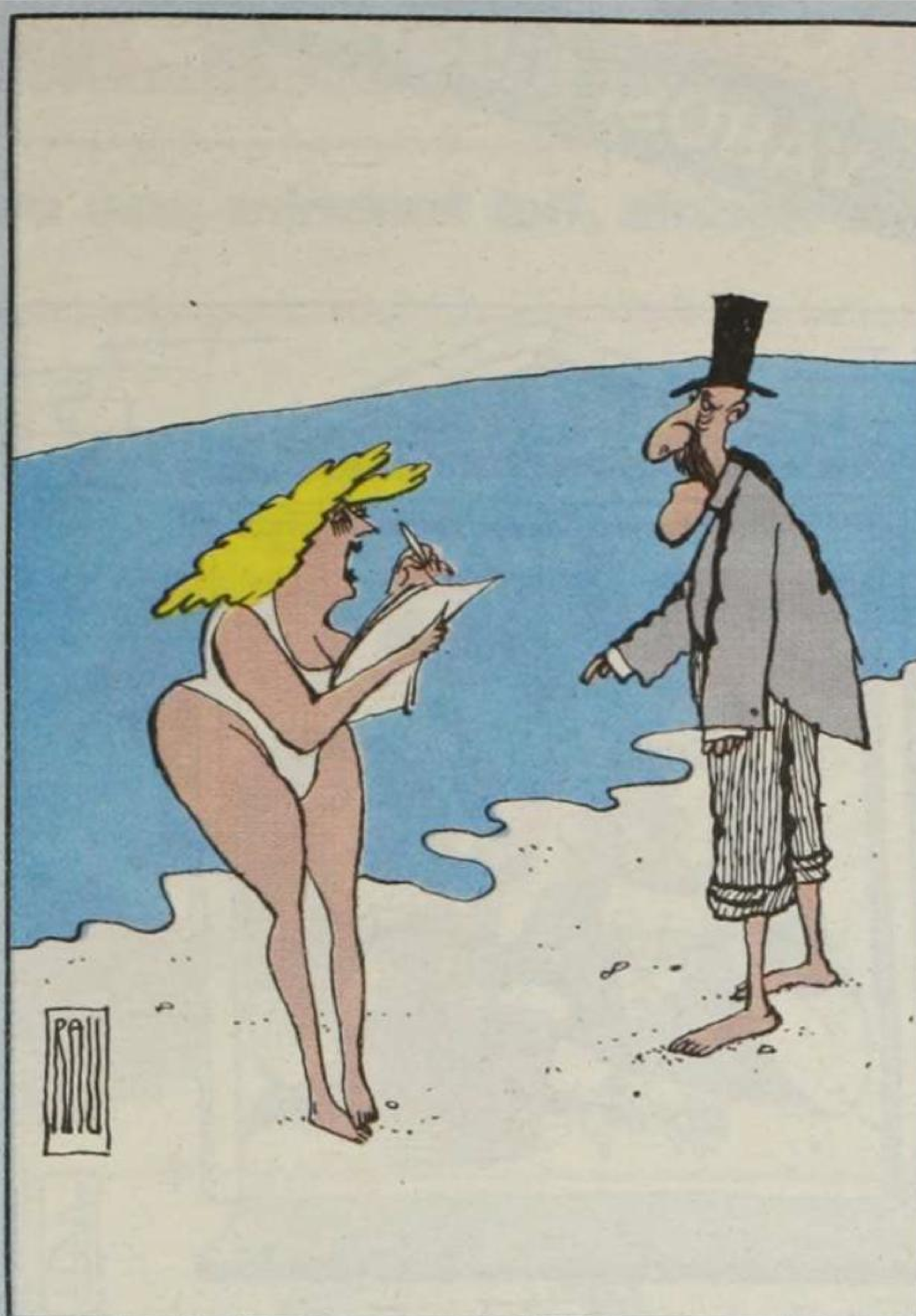

– Azt mondják illegalitásba vonult 362 MSZMP-és műkincs... nem találják őket.

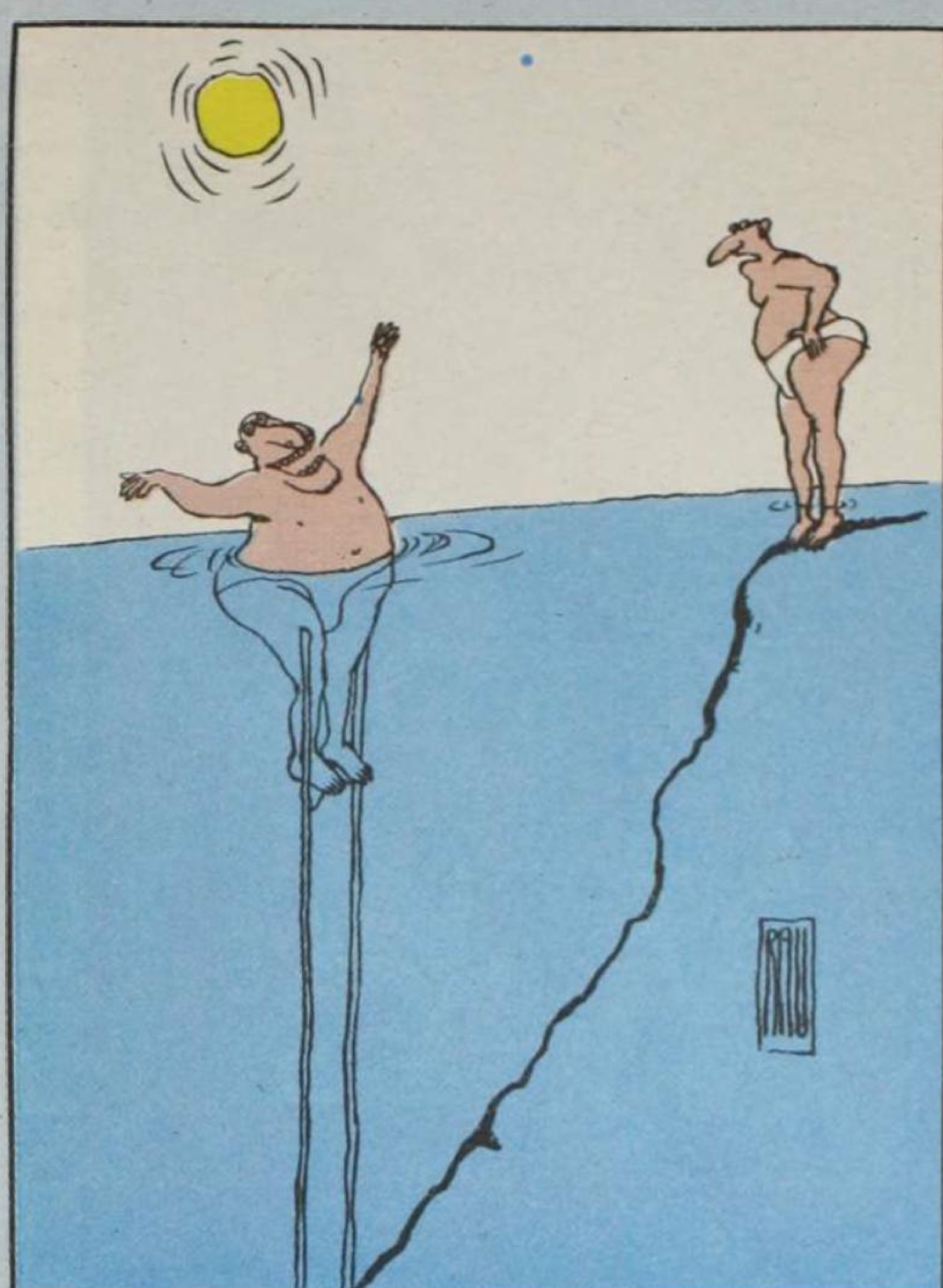
NYARAL A PARLAMENT

– Ha jól láttam a tv-ben, akkor ön balos képvise-ő, kvázi vöröset iszik nemde?

– Gizike, hol verette le nekem a cölöpöket, szeretnék a vízen járni…

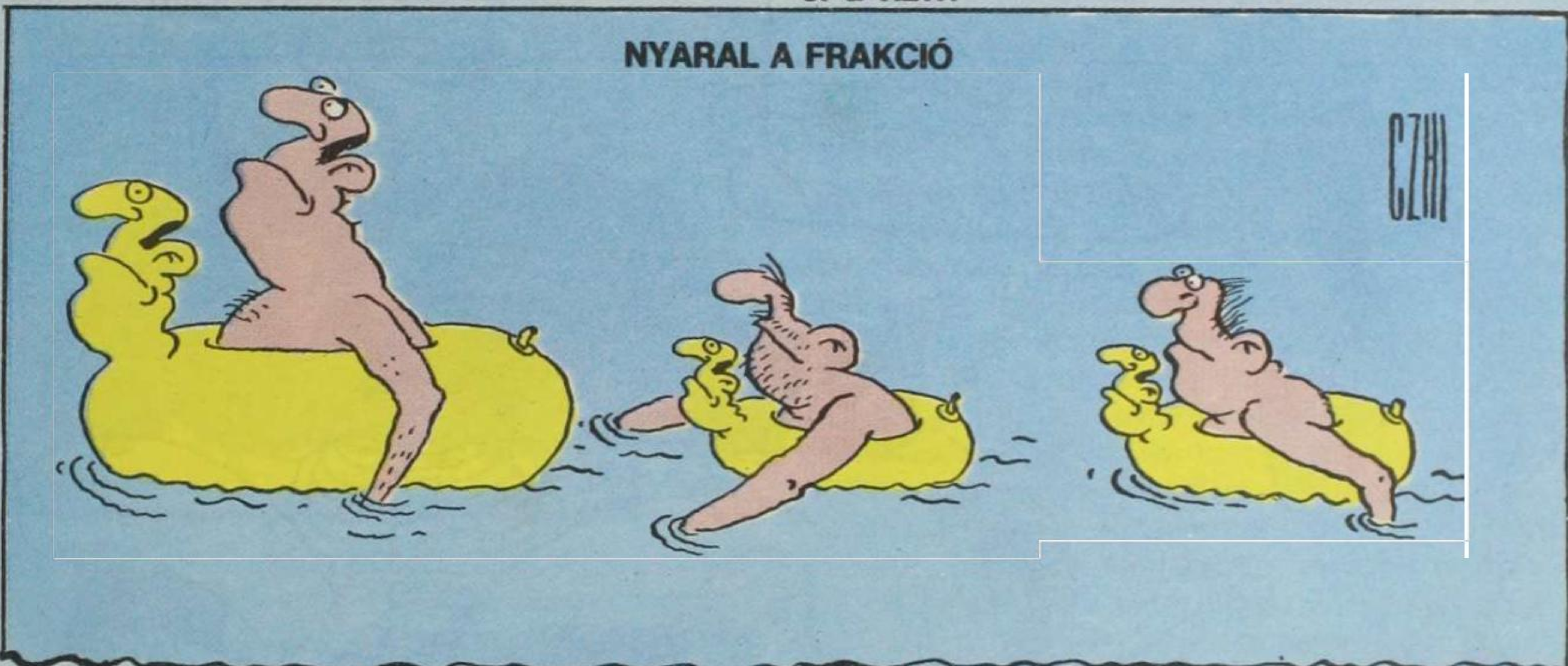

– Azért, mert átült tőlünk a függetlenekhez, még megbízhat bennem, jöjjön nyugodtan, eddig ér a víz…

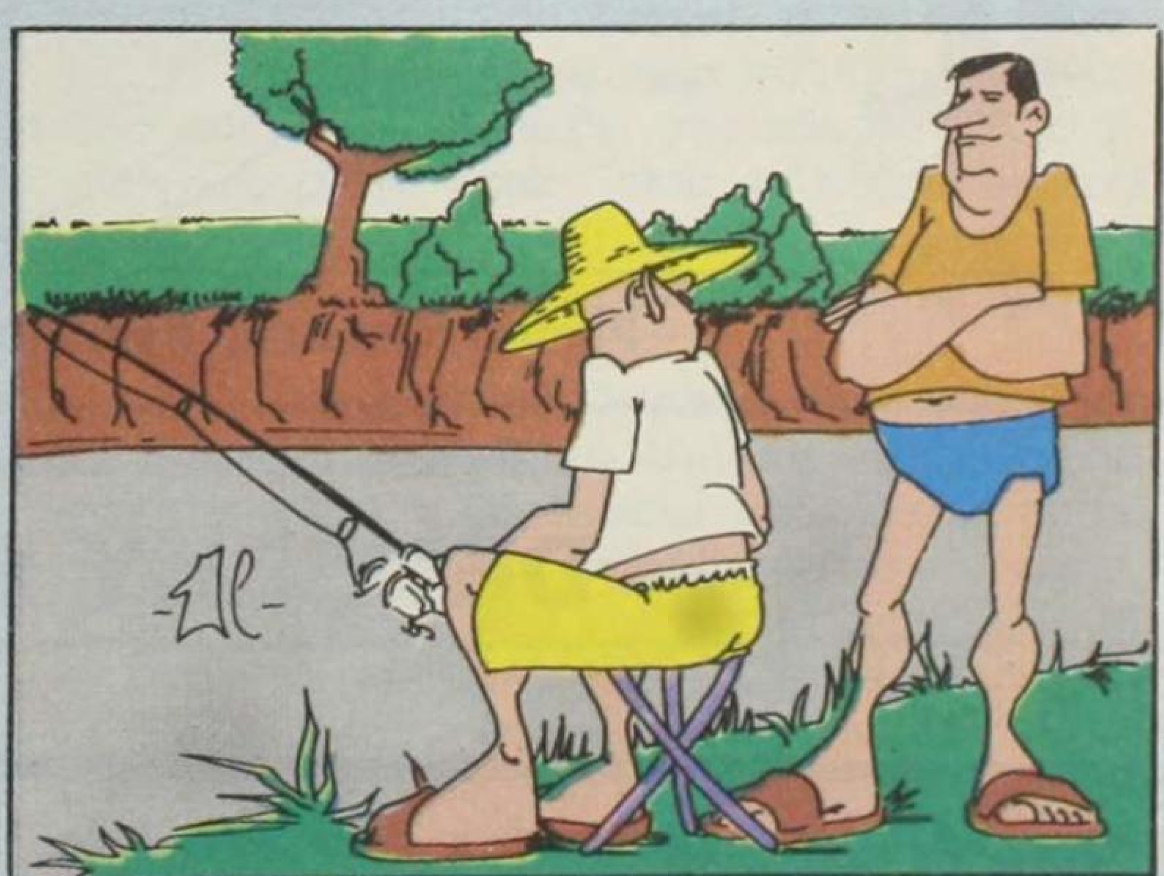
– Jó tett helyébe jót várj, mert visszadobtál, álából megszavaztatom három módosító indítványodat.

NYARAL A FRAKCIÓ

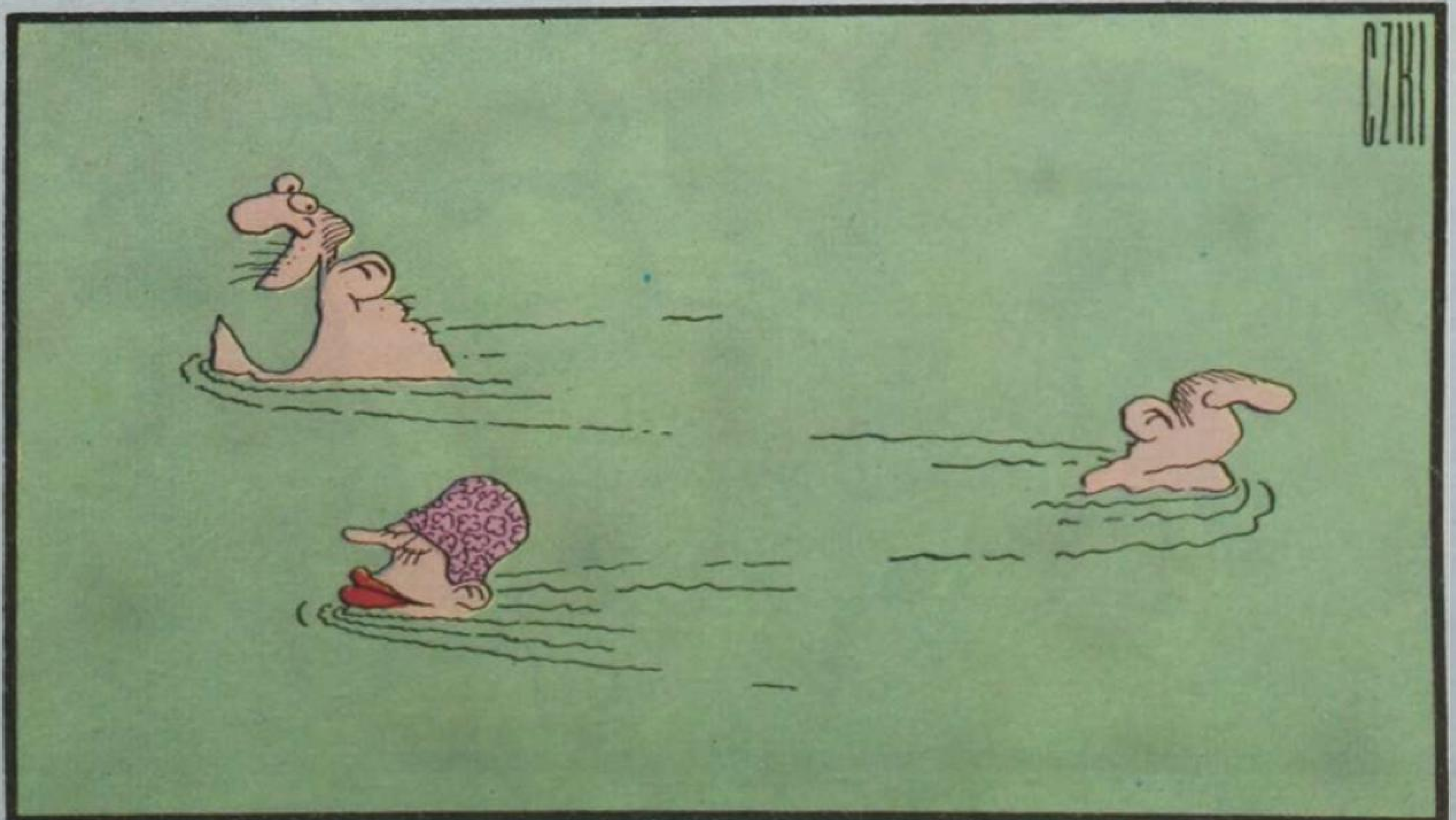

– Edzésben kell maradnom az őszi parlamenti vitákra! Naponta egy liter vitriolt kérek…

– Tudod, itt legfeljebb partszakadás fenyeget.

NÉPSZERŰSÉG-HAJHÁSZ POLITIKUS

– Szerintem, felismert, különben nem szólt volna ide, hogy fulladj meg, te szemét ingyenélő.

ÜRES A HÁZ…

Nincs gombnyomogatás, nincs napirend előtti, nincs ellenzék, nincs kormánytöbbség – üres a Ház.

És mégis, láss csudát, kedves olvasó, csilingelnek a villamosok, a sarki *minibe* friss zsömle érkezett, nők bámészkodnak a kirakatok előtt, édes a hevesi dinnye, az este a részeges Sümegi eltángálta az asszonyt – egyszóval: *működik az ország.*

Nyár van, nyár – színes és forró, izgalmas és drága, lankasztó és vérpezsdítő.

Szabadságon vannak a képviselők, pihennek, *feltöltődnek.* (Ez utóbbi okán szorongok picit.)

Óh, vajon mit hoz az idei ősz?

(ALT)

VÁROSI KISGAZDÁK

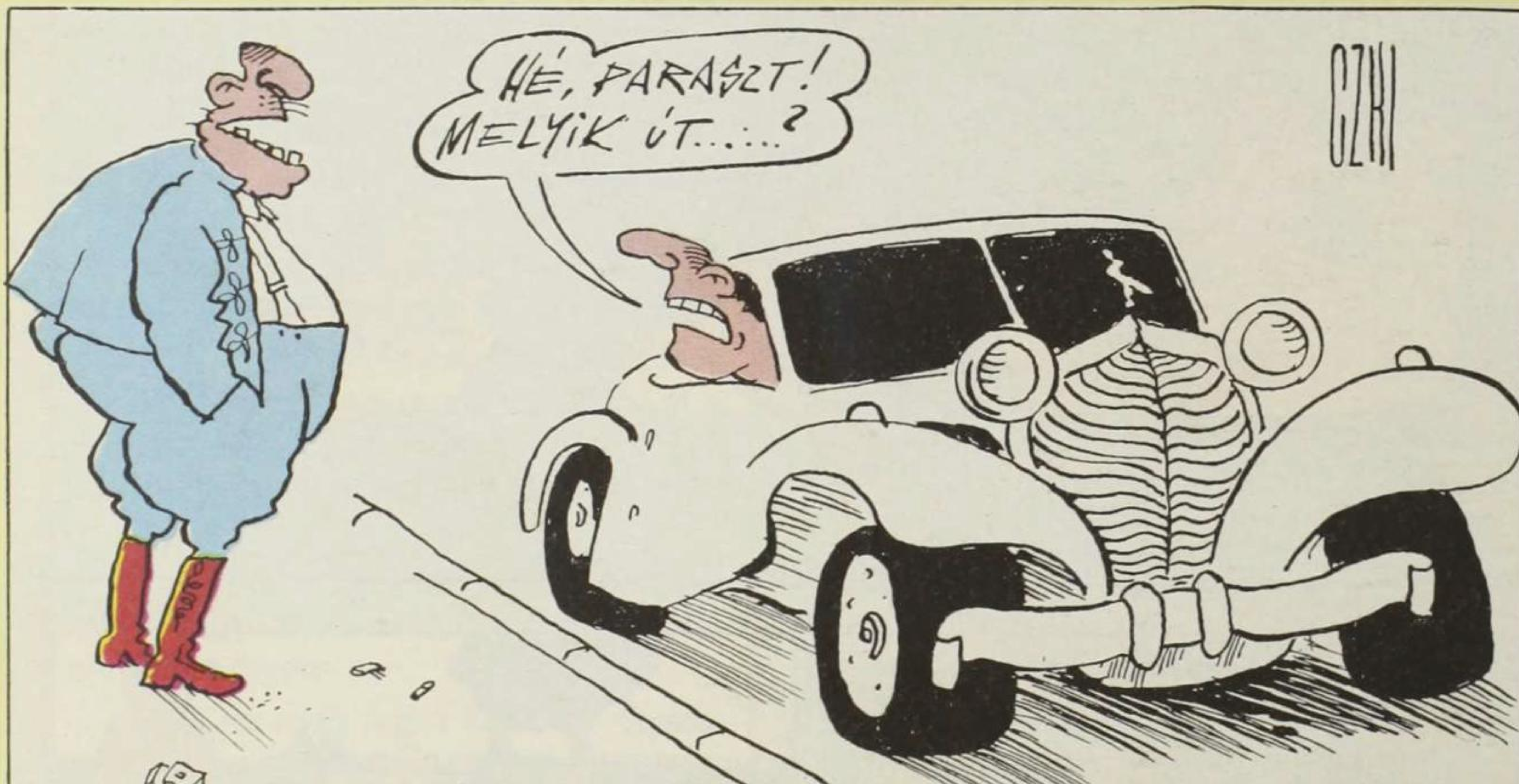

– Ne mondd már, Gizi! Te is tudod, hogy sokkal nagyobb muskátliaim voltak, míg ezek szét nem verték a mezőgazdaságot!

– Anyukám, itt az ideje az aratásnak!

– Paraszt a nénikéd! Nem látod, hogy kisgazda vagyok!?

Pesten fogynak a tilosban parkoló autók

DEMSZKY BETAKARÍT

WALTER BÉLA:

HOL AZ OLLÓ?

(Haszonett)

Szelíd esőre szomjaz' a határ
– *jólesne néki,* nedvére volna –,
védené, mint őstermelőt talár,
ha felvásárlókkal akad dolga.

Ma *az* legény a talpán, jogtudor,
ki a földjén csöpp hasznot is arat,
s nem terem kobakján csupán
dudor,
mikor tornácán tervez új nyarat.

Mert nálunk, akár a csalfa örvény,
kering és mélybe ránt miljom
törvény –
s a tisztes haszon mint a fehér holló.

A paraszt hiába akkurátus,
nem jut minden holdjára jurátus –
zsebében kinyílik az agrárolló...

– Ahogy közelednek a választások, egyre többet nézegeti a virágföldet...

SZTRÁJKTÖRŐ

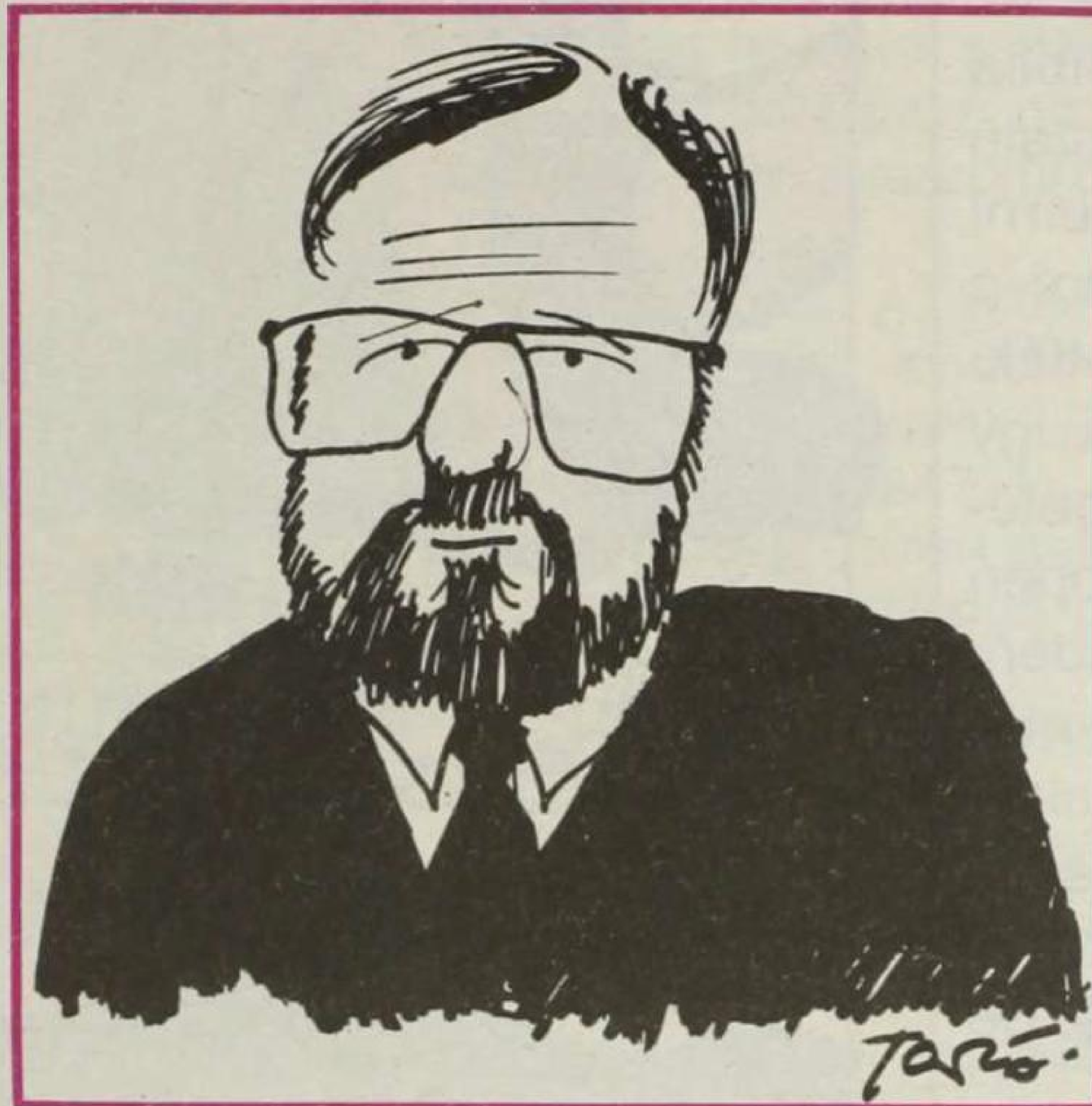
– Tessék barackot! Nyugtát is adok...

Mottó: „Akinek humora van, mindent tud, akinek nincs, az mindenre képes"
(Szenes Iván)

MÁTYÁS ISTVÁN és SZUHAY BALÁZS beszélgetése

BÖRÖCZ ISTVÁN

országgyűlési képviselővel, a kisgazda 36-ok frakcióvezetőjével

– Képviselő úr, ön résztvett a Kisgazdapárt újjáalakulásában, ugyanakkor az MDF alapító tagja...

– Az utóbbi csak voltam. Ne feledjük: az MDF mozgalomként indult, csak jóval később alakult párttá. Egyszerű adminisztratív okkal törölték a tagnyilvántartásból, mivel egy másik párt tagja voltam. Semmiféle látványos szakítás nem történt. Akkoriban oda-vissza elég nagy volt az átjárás ezek között az ellenzéki kis csírák között. Sok olyanról tudok szűkebb pátriámban, Pécsett és Baranya megyében, akik a Kisgazdáknál kezdték, végül az MDF-nél kötöttek ki. Ereklyeként őrizzük belépési nyilatkozataikat.

– Nem bánta meg, hogy a kisgazdáknál maradt? Különösképp az ott történtek után?

– Apám mindig azt mondta: „kisfiam, csak két dolgot ne csinálj az életben. Ne légy jogász, és ne légy politikus." Jó oka volt, hogy erre intsen, mivel ő jogász volt, és mindig belesodródott azokba a politikai helyzetekbe, amelyeket jobb lett volna elkerülnie. Így aztán többször is megtört élete pályája. Azt mondta, nem baj, akármilyen hülye mérnök leszel, de inkább foglalkozz valami reál dologgal, akkor könnyebb életed lesz. Aztán mi történt? Jogász lettem, és mire észbekaptam, nyakig voltam a politikában. Vitában vagyok tehát önmagammal, nem lett volna-e jobb, ha apámra hallgatok... De hálátlan lennék a sorsnak, talán a kisgazda politikának is, ha nem ismerném be önmagamnak, hogy azért nagyon sok jó dologban is benne voltam. Korai lenne még a mérleget felállítani, mi volt több: jó-e vagy a rossz. Bízzunk benne, hogy még jönnek pozitív élmények, és háttérbe szorul a rossz.

– Sokak véleménye szerint ma az MDF tölti be azt a funkciót, amelyet a háború után a Kisgazdapárt.

– Nem az MDF. A kormánykoalíció. Még a számok is egyeznek. A '45-ös választáson a Kisgazdapárt 57,03 százalékot ért el, '90-ben a koalíció 58-at. És azt hiszem, a három párt (mi, a kereszténydemokraták és az MDF) '90-ben nagyjából az volt, mint '45-ben a Kisgazdapárt.

– Csakhogy az újjáalakuláskor a Kisgazdapártból egy fővonal kimaradt. Elfelejtődött, hogy a párt nevében a polgári szó is szerepel. A szó bennmaradt, a polgárság nem.

– Ez nagy szívfájdalmam. Ezért is érzem egyre gyakrabban, nincs igazán helyem a Kisgazdapártban. Városi gyerek vagyok, értelmiségi családban nőttem fel, gyakorlatilag nem sok közöm van a földhöz. Baráti körben tréfásan azt szoktam mondani, engem egy cserép földdel ki lehetne üldözni a világból. Ha apósom szőlőjében kapálnom kellett, vagy amikor gyerekkoromban a balatoni telkünkön öntöznöm vagy más marhaságot kellett csinálnom, számomra büntetés volt. Szóval nem lehet megvádolni azzal, hogy a föld szeretetével vagyok áthatva. Ez ma ellentmondásnak tűnik, de az induláskor hittünk abban, hogy a tradíciókat folytatva, most is lesz a pártnak egy klasszikus, erős, polgári vonala is, ahova komoly városi rétegek is csatlakozni fognak. Sajnos, nem így történt, a magamfajta ezért érzi kicsit talajt vesztettnek magát a mostani kisgazda politikában.

– A párt történetében többnyire parasztpolitikusok voltak a vezetők. Nagyatádi Szabó Istvántól Nagy Ferencig hosszú a sor. Most viszont – legalábbis a kívülállónak így tűnik –, jogászok vitafórumává vált. Egyik oldalon ott van Torgyán, a másikon a 36-os frakció élén ön. Elismerem, hogy szükség van a jogászi támaszra, de hol vannak a parasztpolitikusok?

– Egyrészt Torgyán, másrészt én... Ez nem helyes megfogalmazás. Részint van több jogász is, de én nem vagyok ellenpontja Torgyánnak. Korántsem vagyok olyan meghatározó ezen az oldalon, mint ő a másikon. Szerénytelenség lenne holmi „pártvezérnek" hinni magam. Azt is túlzásnak érzem, hogy frakcióvezetősködnöm kell. Rábeszéltek, és nem tekintem élvonalbeli szerepnek. Ami a kérdés lényegét illeti: vannak itt kimondottan paraszti származású politikusok: Nagy Ferenc József, Zsíros Géza, a hódmezővásárhelyi dr. Szabó Lajos, hogy csak néhányat említsek. Zömük ugyan értelmiségivé vált, de agrárközegből jöttek, agrárszemlélet jellemző rájuk. Vagyis a paraszti háttér megfelelő képviselettel van jelen. Inkább nagyobb szükség lenne más körökből jött politikusokra is, ez kitágítaná a mögöttünk álló társadalmi kört. És hát kellene egy olyan vezéregyéniség, aki kellőképpen tudná Torgyánt ellensúlyozni. Mert neki vannak vitathatatlanul olyan pozitív tulajdonságai – talán túl sok is –, amelyekből néhány csipetnyi minden politikusnak jól jönne. „Schlagfertig", minden helyzetben remekül feltalálja magát...

– Most tegyük őt félre... Mennyire találkozott a politikában humorral?

– Akkor nem lehet Torgyánt kihagyni, félretenni. Tavaly történt, amikor az akkori vezérkarának egy része fellázadt ellene. Ezt itt a párton belül „júniusi puccsnak" hívják, vagy – sikertelenségére utalva – „pancser puccsnak". A lázadók vezére az akkori főtitkár Németh Béla volt, aki vasutas, pontosabban vasúti mérnök volt, ezért a pártbeli bece- vagy gúnyneve „bakter". Torgyán a puccs után ezt nyilatkozta a tv-ben: „Tudomásul kell venni, hogy a bakter nem válthatja le az állomásfőnököt." De idézhetnék parlamenti közbeszólásokat is – ha feljegyeztem volna ezeket. Érdemes lenne a parlamentben humorjegyzőt is foglalkoztatni, vagy feléleszteni a hajdani szokást, amikor a gyorsírók a közbeszólásokat is jegyezték, sőt, azt is, ki mondta...

– Ha ott nem is jegyzik, az újságokban meg-megjelenik ilyesmi. Ön újságírással is foglalkozott. Hogy tudja humorral megélni azt, amikor a lapok önről írnak, önt „cikizik".

– Van, aki még ezt is szereti... Rólam nemigen jelenik meg ilyesmi. Egy esetre emlékszem: egy pletykalapban szerepeltem az akkori belügyminiszterrel, Horváth Balázzsal és Kónya Imrével. Itt a Ház mögötti presszóban megittunk egy pohár sört. Erre ráretusálták az arcunkat egy whiskysüvegre, hárman ültünk a palackban. Kerítettek köré egy fals történetet, hogy a haza fontos ügyeit ilyen körülmények között intézzük... Semmi alapja nem volt természetesen. Erre az „élcelődésre" emlékszem. Kapok persze én is támadásokat, de nem tekintem magam fontos embernek. Tisztában vagyok a helyzetemmel, a feladatkörömmel, nem exponálom túl magam, nem igyekszem a reflektorfénybe. Azt mondom: igen, egy szétesett pártháttérű szerencsétlen frakciónak vagyok a vezetője. Ez kőkemény napi munkát jelent, adminisztrációt, szervezést meg egyebet. Ebben az értelemben nem tekintem magam első vonalbeli politikai vezetőnek. Ezt nyilván érzékelik azok, akik a politikusokról írnak.

– Hogyan került kapcsolatba az újságírással?

– Egyetemistaként a nyári szünetben az NDK-ban mosogattam. Velünk volt a pécsi egyetemi lap, a Glosszátor főszerkesztője is. Az ő biztatására ott csináltunk egy újságot. A mosogatóhelyiség volt a szerkesztőség, ki is írtuk az ajtajára: REDAKTION MOSCHI-ZEITUNG. Így, sch-val téve előkelővé a moschogatáscht... 30-40 példányt sikerült eladnunk, darabját egy márkáért... A pécsi Egyetemi Könyvtárban ma is van belőle egy példány, mint „a Glosszátor nyári különszáma". Ez az élmény örökre megmaradt bennem. Utána még sokáig dolgoztam a Glosszátornak.

– Különös, de ezekben a „Humor és politika" beszélgetésekben lassan kezd kialakulni egy hatpárti konszenzus. Már több párt vezető képviselője javasolta, hogy a parlamenti gyorsírók jegyezzék a jó „beköpéseket" is, és az egyetemi diáklapokra is többen emlékeztek nosztalgiával.

– Úgy látszik, a humor közelebb hozza az embereket, mint a politika.

– Sajnos, én ismerős vagyok humorista körökben, így cáfolnom kell.

– Ha meggondolom, igaza van. Elárulom, nem vállaltam volna ezt a beszélgetést, ha nem a Ludas Matyitól kértek volna fel rá, hanem a... soroljam?

– Inkább ne. Miért csináljunk nekik ingyenreklámot?

WÉBER TAMÁS:

KIS FANYAR NÉVRAJZ

(Szorgalmas névrajzosunk íme, ismét hallat magáról. Legfrissebb kutatási eredményeit alább adjuk közre...)

BÉLAPÁTFALVA

Történetünk azokban az időkben játszódik, amikor derék csuhásaink először indultak el Afrikába, hogy az ottani kóbor lelkeket az igaz útra térítsék. Az egyik missziós csoport vezetője Bél apát volt. Néki köszönhető, hogy az afrikai törzsek megismerkedhettek a Biblia tanításaival. Ám a derék pap egy baljóslatú napon kannibálok fogságába került. Még leírni is szörnyű: ezt a jóságos, igazlelkű apátot a falánk bennszülöttek jóízűen elfogyasztották. Bél apát hittérítő társai későn érkeztek, s így csupán a már jóllakott kannibálok beszélgetését hallgathatták egy bokor mögül. Akik éppen azon vitatkoztak, mi is a legjobb az életben.

– A csonglumfa gyökere, rágicsálva – mondta az egyik.

– Az asszony, verve – csettintett a másik. Mire a harmadik:

– Jó dolog a gyökér, jó az asszonyverés, de a legeslegjobb a Bél apát, falva.

Ezt hallván a hittérítők, amikor ismét hazai földre léptek, a bátor pap szülőhelyét elnevezték Bélapátfalvának.

BESENYŐTELEK

A XVII. század közepén élt, éldegélt egy jóságos földesúr. Mivel akkoriban ritka volt a jóságos földesúr, nem is élt sokáig. (Annyi ideje azonban volt, hogy az alábbi jócselekedetét véghezvigye.)

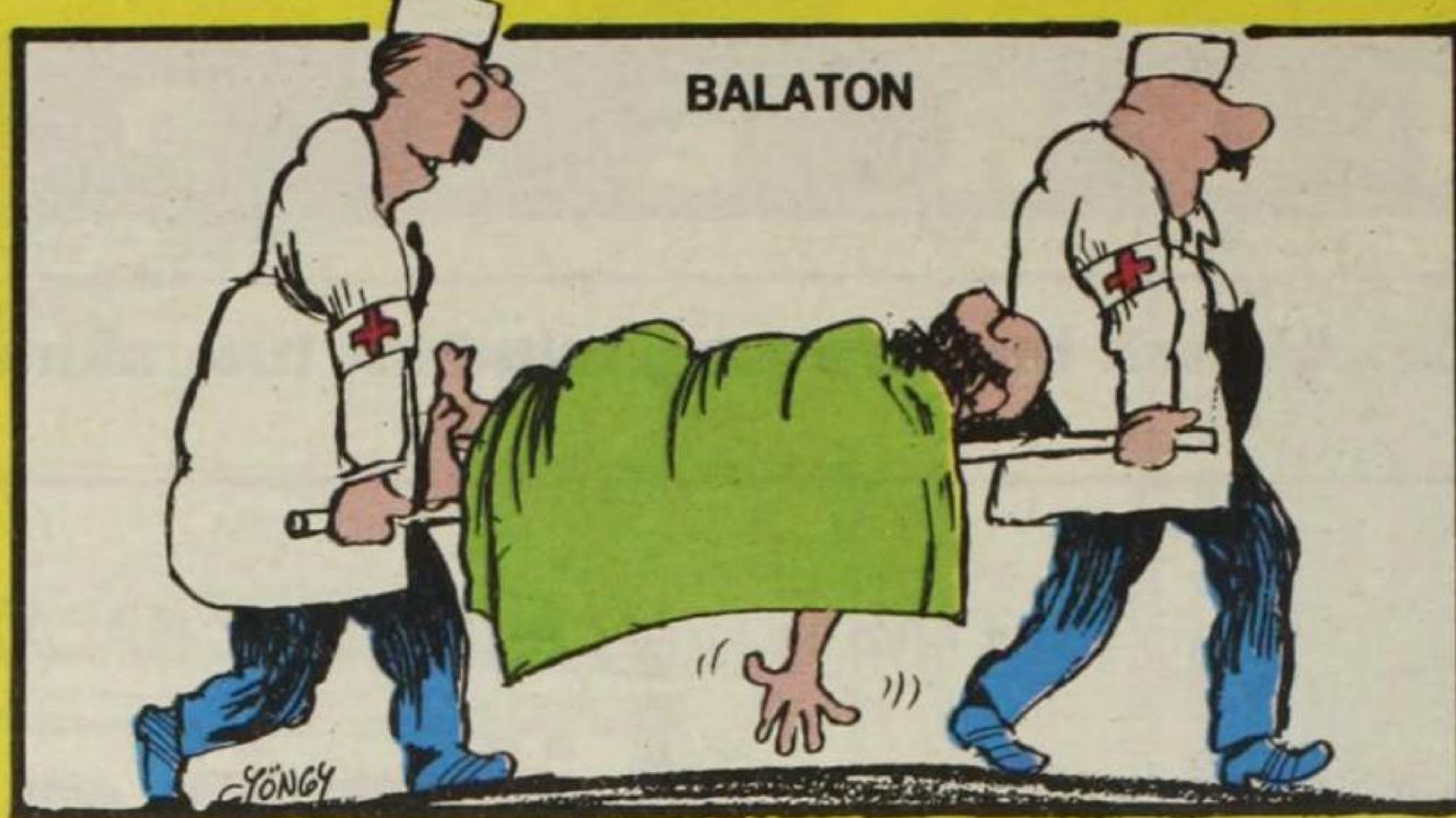
Volt ennek a földesúrnak egy Elek nevű hűséges jobbágya, aki születésnapjára kapott urától egy kicsinyke darab földet. Nosza, Elek még aznap nekilátott, hogy bevesse azt finom búzával. Késő estig szántott, vetett – hol búzát, hol cigánykereket. Az emberek egyre furcsább szemmel nézték Elek jobbágyot. Aki naponta kijárt a földjére, huzigálta az apró hajtásokat és beszélt hozzájuk. Bolond ez súgtak össze a háta megett. Harmadnap megjelent Elek, kaszával a kezében.

– Hová megyen, gazduram – kérdezte tőle vígan a földesúr.

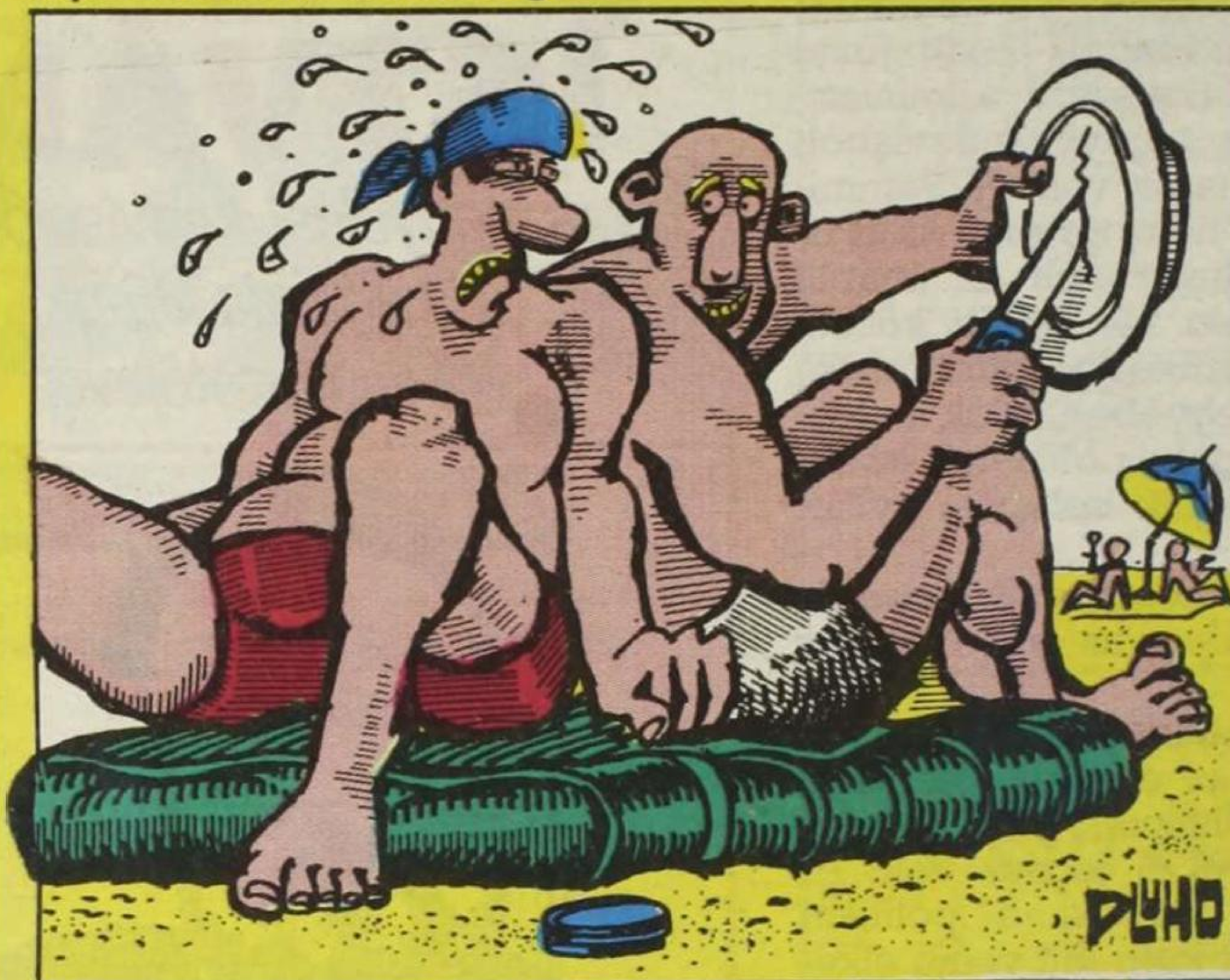
– Learatom a termést a földemről – válaszolta Elek.

– A földedről? Hiszen az még be se nyőt, Elek! – mondta kivételesen tájszólásban a földesúr.

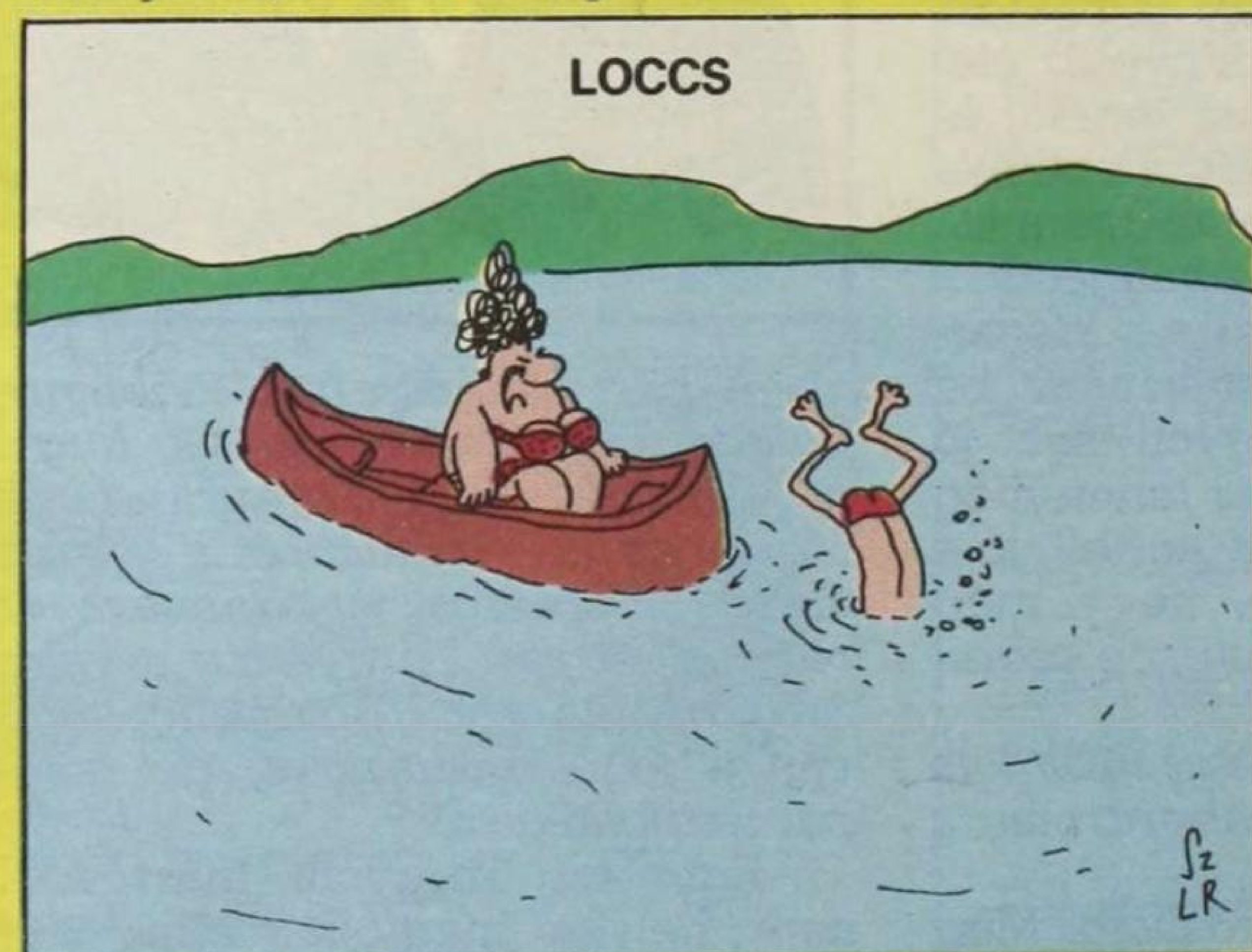
A jobbágyok pedig, hogy utódaik is okulhassanak az esetből, falujukat elnevezték Besenyőteleknek.

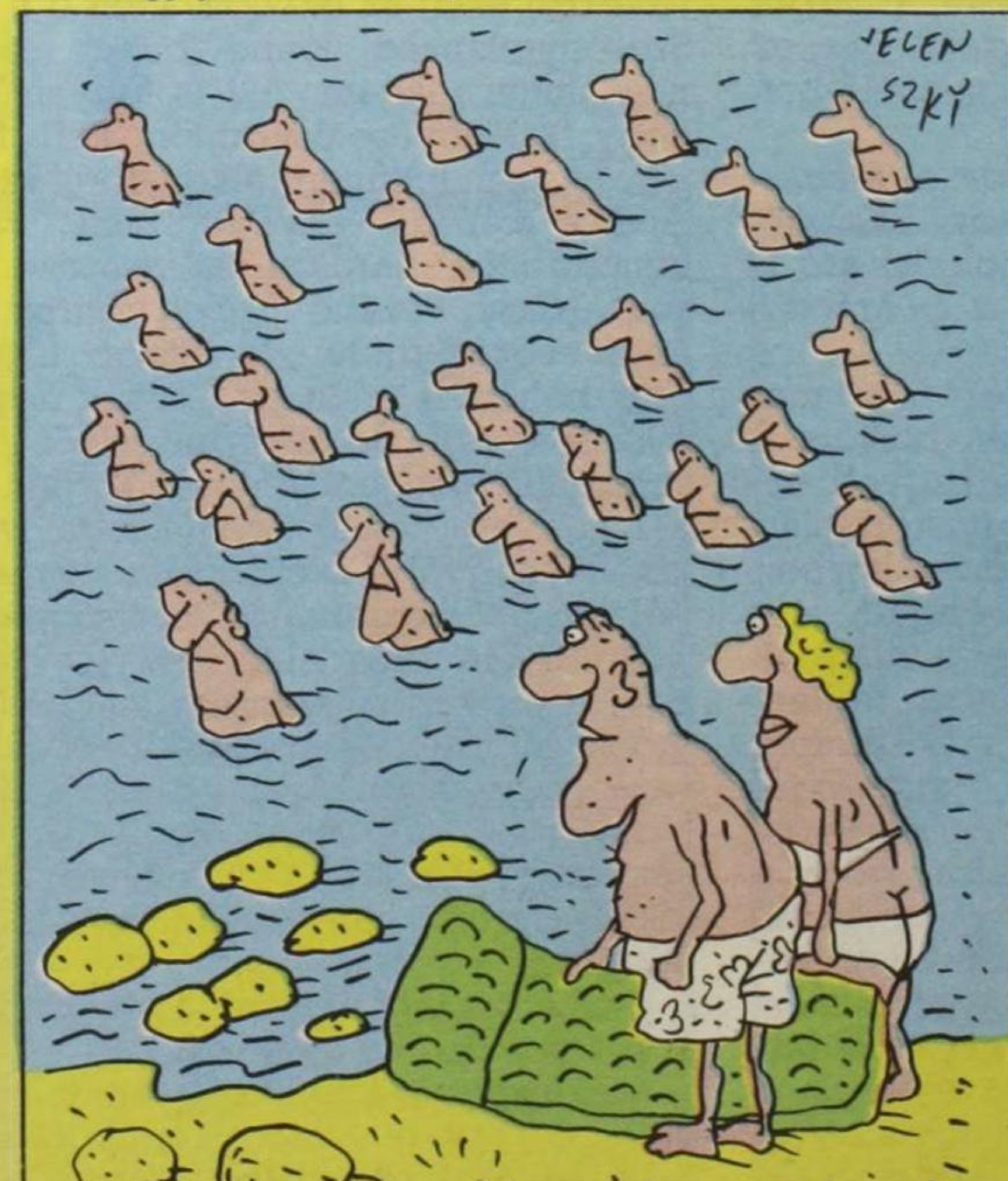
– A professzor minden évben megcsinálja a cirkuszt, hogy a parti vizek iható minőségűek.

– Nekem nincs melegem, mert ha a kés végigszánt a tányéron, akkor a hideg futkos a hátamon.

– Mert lusta vagy kicsit beljebb evezni, hogy ugorhass egy jó kis csukafejest!

– Először én is azt gondoltam: nincs itt baj, van elég nyaraló, de aztán kiderült, hogy ehető kagylók, puhatestűek után kutatnak.

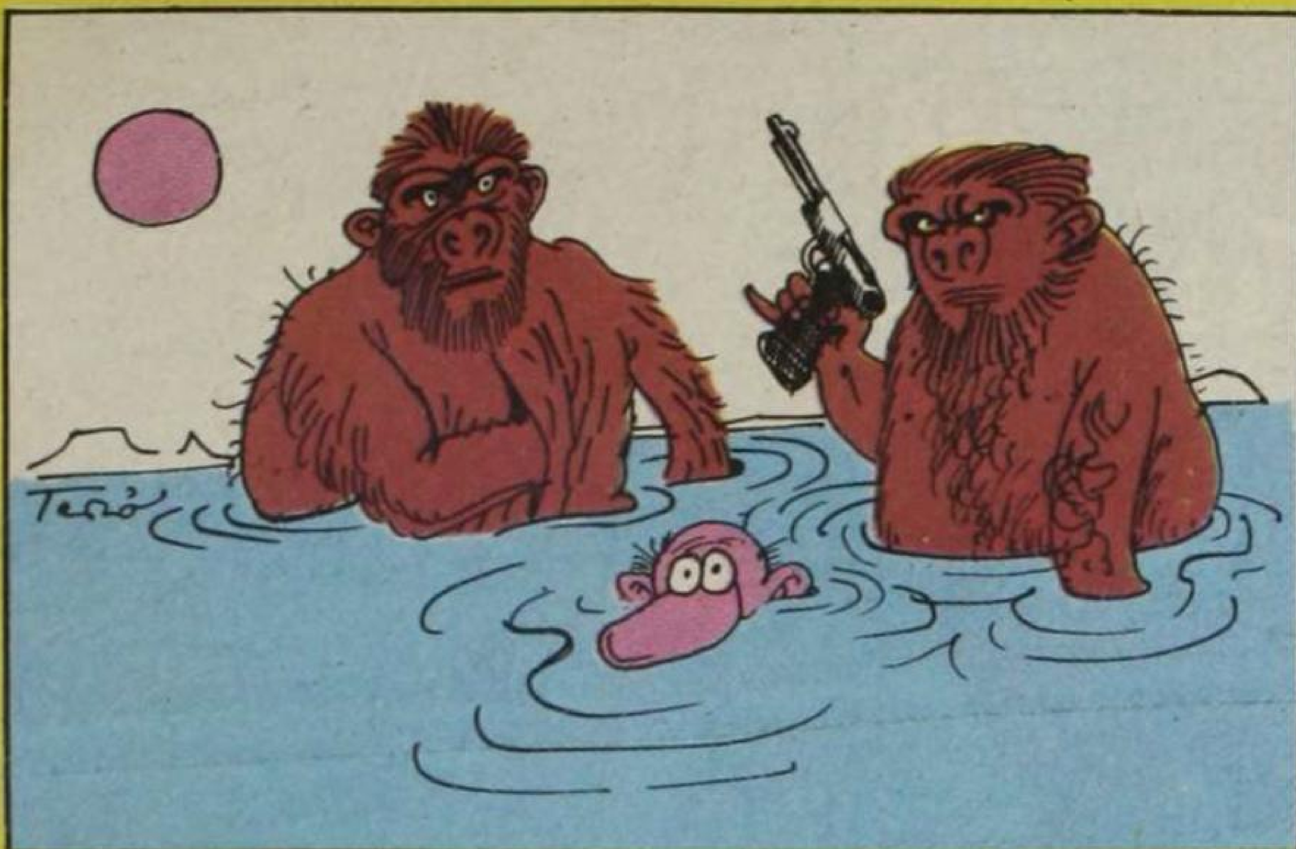
– Én csak ezt: de nagyon

– Nem várakoztattam túl sokáig,

NAGYON FONTOS EMBER NYARAL

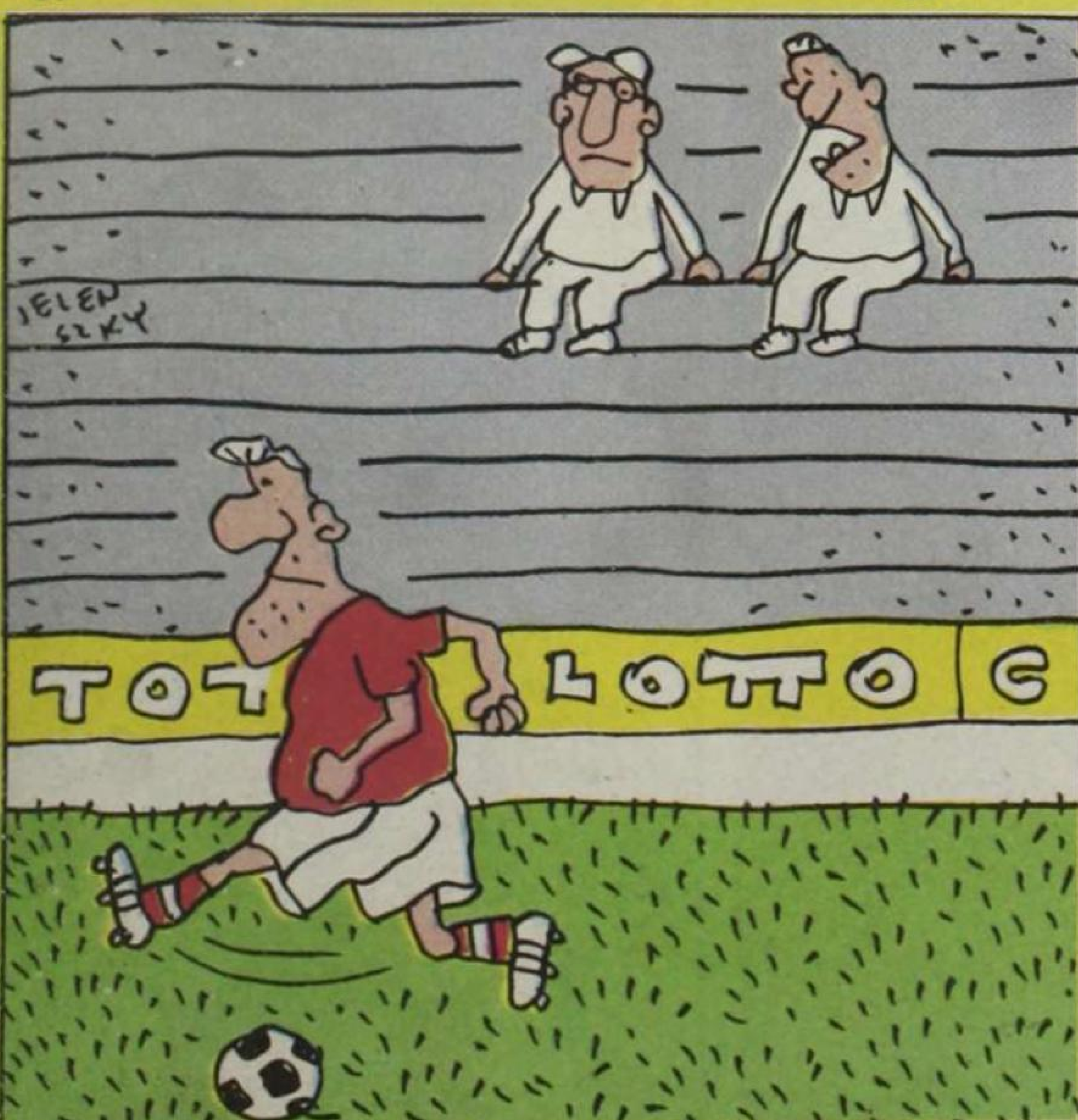

KEVÉSBÉ FONTOS EMBER NYARAL

– Ne vegye szemtelenségnek, hölgyem, de vétek egy ekkora reklámfelületet kihasználatlanul hagyni.

– Mostanában teljesen háttérbe szorultak. Mindenki az ÁVÜ-t szidja, alig vagyunk már akik kijárnak, hogy néha őket is elküldjük a fenébe.

ALFÖLDI IMRE:

HOLNAPRA MELEG ÉS HIDEG IDŐ VÁRHATÓ

A hőmérőből is csöpög a higany. Dög kánikula. Kiss néni mondja is a gangon, hogy attól a sok űrhajótól meg atomtól ilyen az időjárás. Régen nem volt ennyire meleg.

Aztán éjjel hirtelen rátör a városra a zivatar, csapkod a villám, ömlik be az ablakon a felhőszakadás leve, még a felüljárókon is térdig ér a víz. A hőmérő órák alatt zúzmarás lesz a zimankóban. Kiss néni mondja is a gangon, hogy attól a sok űrhajótól meg atomtól ilyen nyár közepén az időjárás. Régen nem volt ennyire hideg, pláne... Folytatás nincs, befújt az udvarba az orkán, ahogy csak kifért a torkán, fölkapta Kiss nénit, és elröpítette meteorológiai továbbképzésre. Ilyesmi se volt régen, másodpercenként 160-nal!

Kibámultam az ablakon, tépte a szemközti tér évtizedes fáit a szél, hullt a jeges eső az égből. Mondja a rádió, hogy csak plusz nyolc fok maradt a tegnapi 34-ből, a többi kilépett a Kárpát-medencéből, mint ingatag honatya a pártjából. Nyúlok a pulóverem után a szekrénybe.

– Mit borogatsz ott? Tegnap raktam rendet! – csattan a nőm, s fölkacag a válaszomra: – Hahaha! Pulóvert? Nyár közepén? Micsoda férfi!

Hát ez az! Az időjárás nem *micsoda*, csak a férfi, ha férj! Hogy is van ez? Én lennék silány terméke a természetnek, avagy ez a nyárközepi koratél? Én tépdesem tövestől a fákat, vagy a dél-kelet-európai hurrikán? Jó, nem bánom, engem ne restelljen a nejem, nem kell pulóver, azért sem! Majd én megmutatom, hogy férfi vagyok, és nem hitvány gyönge báb, kit egy júliusi, avagy augusztusi tájfun dob idébb-odább!

Hagyom a pulóvert! Jöjjön az a feliratos póló. Nyári divat. Úgy érzem magamat benne, mint egy régi reklámember. Mellemen Marlboro, hátamon McDonald's.

– Mi ütött beléd? – csap le a nőm. – Csupán szélsőségeket ismersz? Pulóver vagy póló? Közte semmi átmenet?

– Csak nem képzeled, drágám, hogy egy *olyan* férfi, mint én, nyár közepén fázik, mégha szánkóval húzzák is be a szerkesztőségbe?

Bevágtam magam után az ajtót, mint egy *igazi* férfi, s hajadonfőtt kifúvattam magam a kapu alól egy orkánfiókával a Sróf utca jegére, és bizonyítani kezdtem, hogy széllel szemben pólóban is lehet. Már annak, aki férfi. Az utca néptelen volt, csak néhány nő röpdösött háztól házig, miniruhában, elöl mély dekoltázzsal, hátul derékig semmi. Ők az igazi férfiak! Nem lehet nyáron olyan tél, ami rávenné őket, hogy visszabújjanak a tavasszal eldobott szövetruhába, kardigánba, átmeneti kabátkába és más, efféle nyámnyiláknak való burkokba. Ők az igazi férfiak! Igaza van a nejemnek! De jó, hogy szólt!

Mire a körútig értem, már utcahosszat engem nézett mindenki, akinek nem fújt téglát vagy tetőcserepet a szemébe a szél. Csodálták férfiasságunkat, az enyémet és a nőkét! Persze, azért garbóba, melegítőbe bújt nyámnyila férfiak is járkáltak, hehehe! Integettek, a homlokukat kopogtatták mutatóujjukkal, visszavacogtam volna nekik, ha látom őket az orromba csavarintó náthától. A BKV külön kocsit jelölt ki számomra, nehogy mások is elkapják tőlem ezt a töretlen, nyári férfierőt, amelyről tíz tüsszentéssel teszek tanúbizonyságot per secundum. Egy átmeneti kabátos orvos, hosszúkás műszertáskával, magához intett, mikor lebuktam a kocsiról, de akkor már úgy zúgott a fülem a náthától, hogy nem értettem világosan: mit is akar velem a Hárshegyen? Aztán már csak a klinikán tértem magamhoz, miután serénykedő mentők – mind sálas, sapkás, bekecses férfiak! – összekotorták földi maradványaimat, egy kapu alatt deresedő kukabödön tövében. Intenzív megfigyelés, nemesebb szerveim olvasztgatása.

– Istenem, mint egy taknyos kölyök! – rontott be hozzám a feleségem. – Nem tudsz magadra vigyázni? Férfi az ilyen? Naptár szerint öltözködsz, nem az időjárás szerint, maflicsek? Ott az a sok meleg pulcsid a szekrényben, mi végre, ha nem viseled őket?

Csinos volt rövid kis nyári karton ruhájában, amint keresztbe rakta hidegtől elkékült, meztelen lábait. Bőre szépen lúdbőrözött az odakinti, északi-sarki áramlattól. Foga csak enyhén vacogott, de köhögése már elég fullasztónak hatott. Veséjét szemlátomást környékezte egy kéthónapos gyulladás. Tüsszentőversenyt tartottunk, én, a nyámnyila, s ő, a férfi. Rózsás arca kezdődő tüdőgyulladást jelzett. A láza is.

Mivel már be voltam vágódva az intenzíven – ide vágtak be –, így aztán beprotezsáltam a kis aranyos, férfiasan nyárias, orkánálló édeskémet is a klinikára. Azonnal fölvették. Most egymást látogatjuk.

DINNYE

Itt a dinnyeszezon. Az alábbiakban a dinnyevásárlók néhány prototípusát szeretném bemutatni.

A TANÁCSTALAN:

Tétován emelgeti, méregeti az egyik dinnyét a másik után, majd közli, hogy záróra előtt még visszajön, mert meg kell beszélni a dolgot a családjával és a legközelebbi rokonaival.

A SZIGORÚ:

Komor arccal kiválaszt egy dinnyét, majd fenyegetően kijelenti:

– Elviszem, de ha otthon töknek bizonyul, figyelmeztetem, hogy ügyvédem útján polgári pert indítok, és 100 000 forint kártérítést követelek a gyümölcsárustól.

A HAZÁRDŐR:

Sötét napszemüveget visel. Alatta a szeme is csukva van.

– Azt a dinnyét kérem – mondja fölényesen, zsebre dugott kezekkel.

– De melyiket? – kérdi a zöldséges.

– Bármelyiket. Én a feleségemet is koromsötétben ismertem meg.

A TRÉFÁS:

– Adjon egy dinnyét. De nehogy mézédes legyen, mert az édesség hízlal, és árt a szép alakomnak. Különben is, az asszony majd csinál belőle egy jó tökfőzeléket…

A LETARGIKUS:

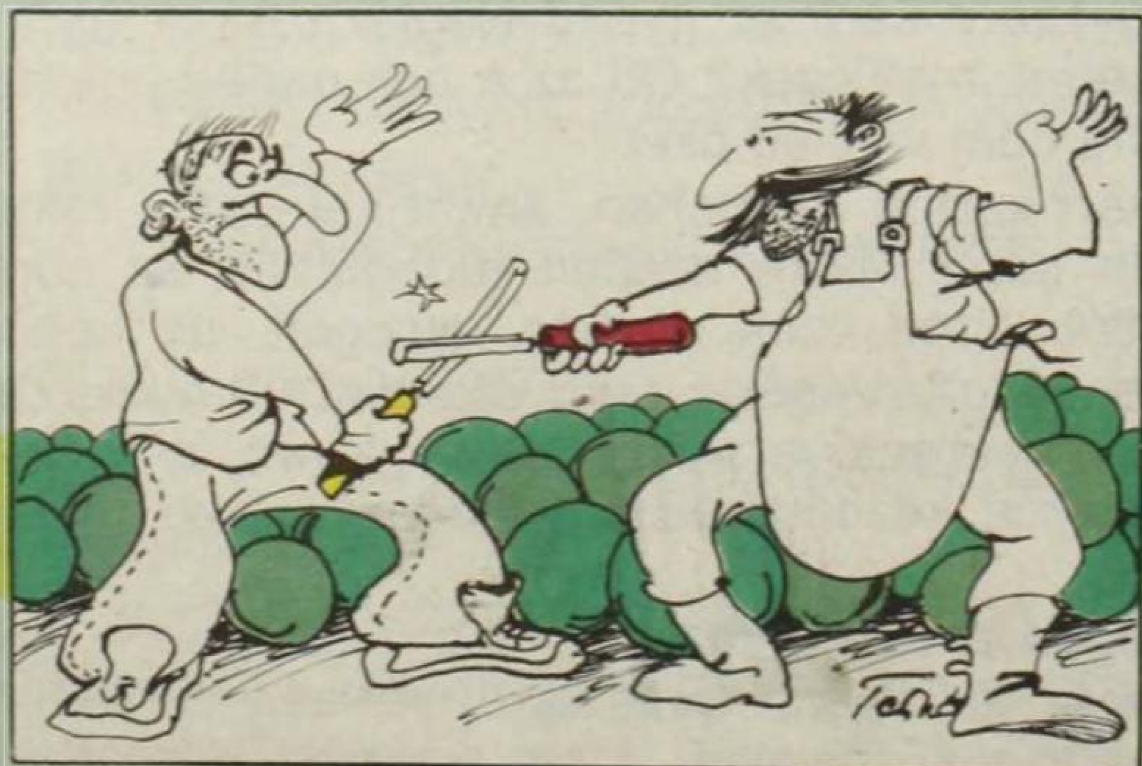
– Nekem az életben soha nem sikerült semmi. A mennyasszonyom is megszökött egy fizetőpincérrel. Pont a dinnyénél lenne szerencsém?

A TUDOMÁNYOS:

Különleges műszerekkel megméri a dinnye térfogatát, nagyítóval vizsgálja a recéket és a héj színárnyalatait. Alapos elemzés után kér egy fél kiló körtét.

GALAMBOS SZILVESZTER

DINNYEHÁBORÚ

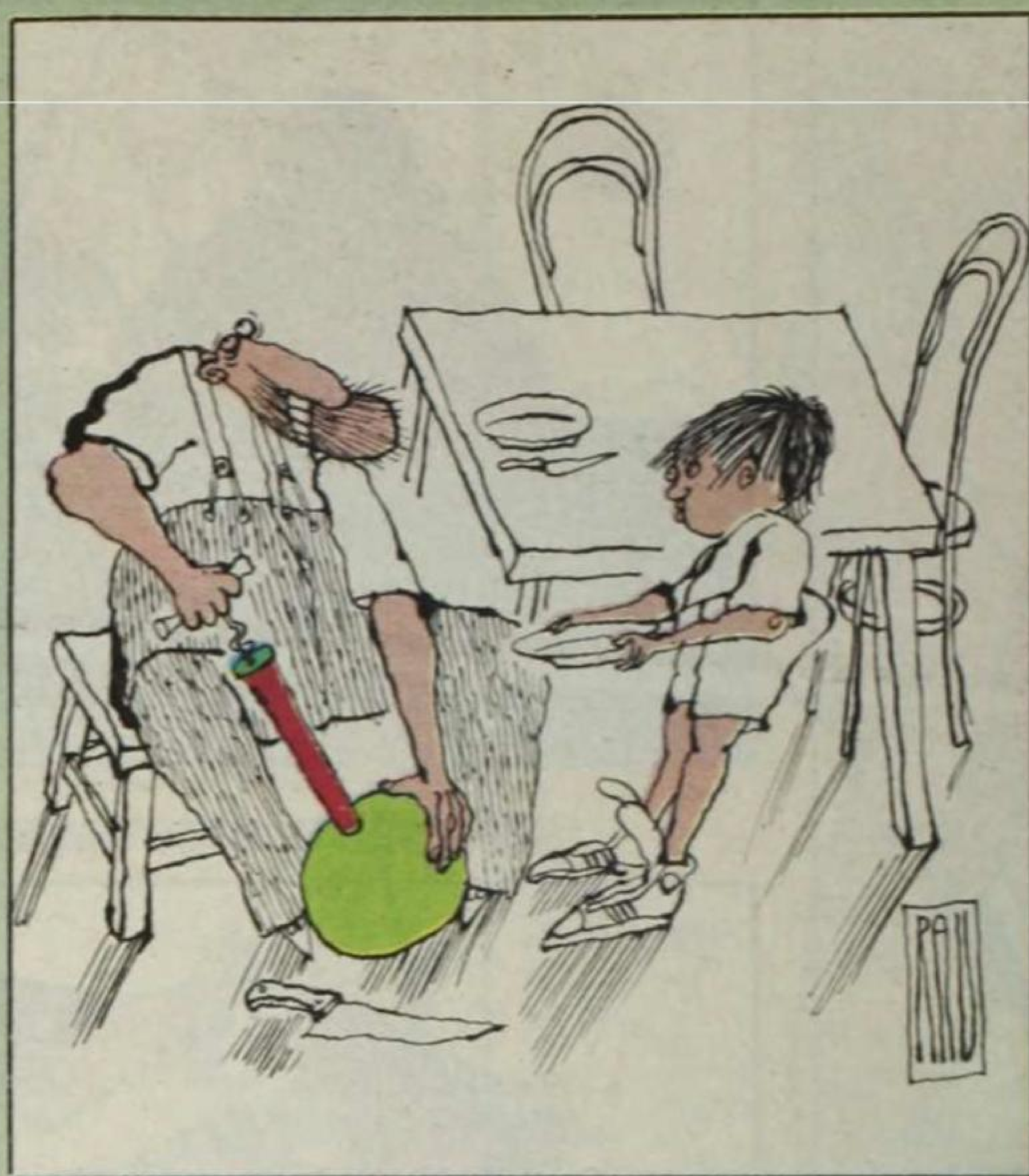

GYANÚ

– Fiam, téged véletlenül nem Lőrincnek hívnak?

DINNYESZEZON

MÉZÉDES

– Ennyi dinnyét evett?
– Dehogy! Egész évben így néz ki…

LŐRINC NAPI BLŐDLI

Két dinnye beszélget:
– Kegyed, mit csinál?
– Vállalkozom.
– És mibe' utazik?
– Görögbe…

– Enni vagy nem enni…?

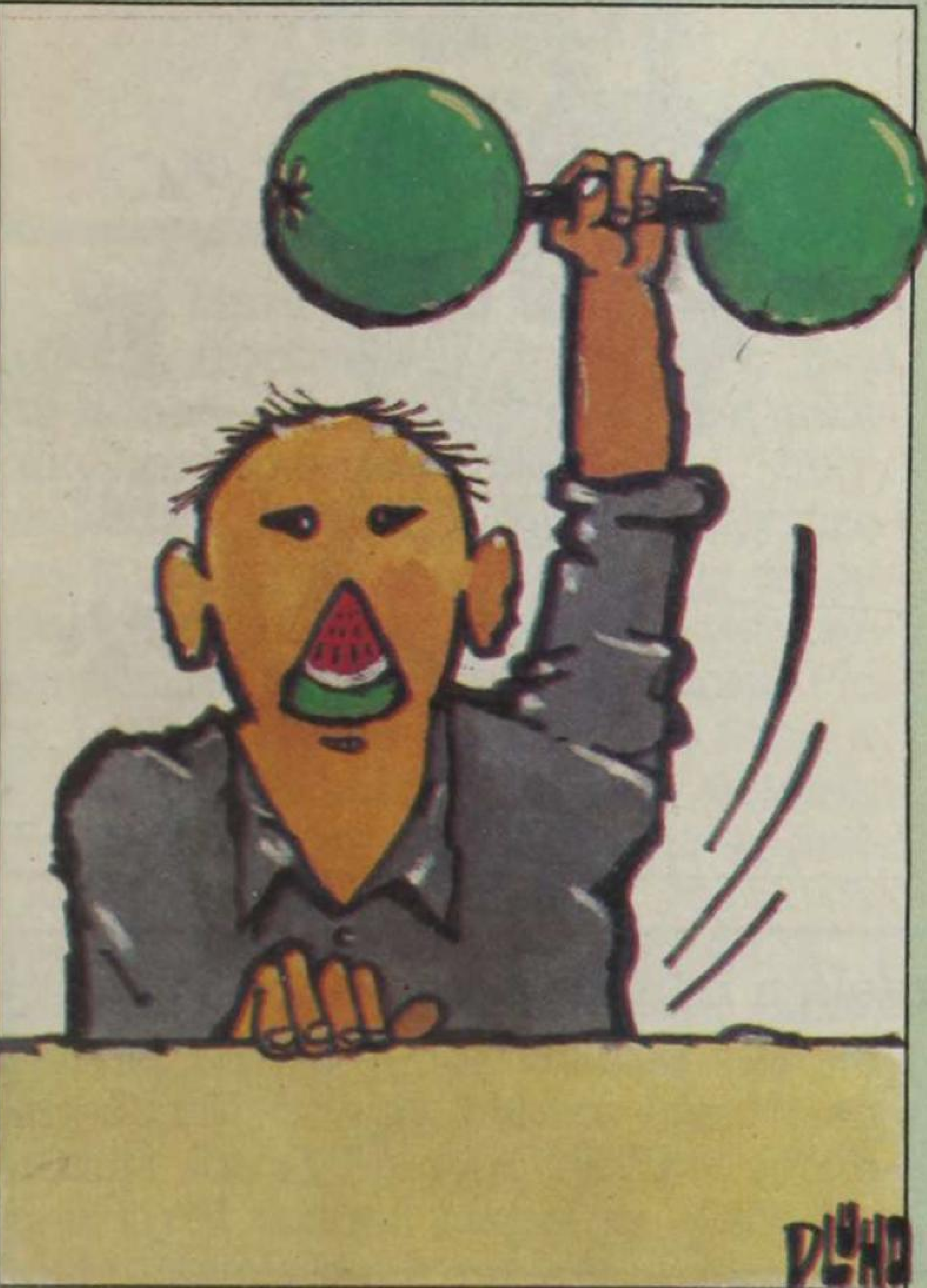

– Mostanában vizezik a dinnyéket!

LÉKHORGÁSZ

ÁREMELÉSI SZAKÉRTŐ

MAGYAR MURPHYK

FOX TÖRVÉNYE
Az apró tévedések emberi dolgok, a nagy tévedéseket történelemnek hívjuk.

*

BELL ADJUNKTUS AZ UNIVERZÁLISRÓL
Aki mindenkihez szólt, az nem szólt senkihez sem.

*

THOMAS BRÓKER MEGÁLLAPÍTÁSA
Amikor az értékek értékük alá esnek, a muszájt értéke felett jegyzik.

*

LUPOSCHOWSKY FŐGÉPÉSZ TÉTELE
A SZAKMAI AKÁRMIRŐL
Ha túl sok az ellengőz, valószínű fordítva kötötted be a kazánt.

*

KERR-MARTIN POSZTULÁTUMA
Mindig a politikusok tudják a legjobban, hogy mire van szükséged.

*

O'TOOLE TÖRVÉNYE
Ha állami – ráfizetéses, ha egyéni – gazdaságos.

*

RAY VULGALIZÁTOR A PIACGAZDASÁGRÓL
Rögtön megszületik, mihelyt sikerül a NAGY KALAPOT szögre akasztani.

*

HELLER TÁRSADALOMGYÓGYÁSZ ELMÉLETE
A dolgok sohasem tudnak annyira elromlani, hogy továbbrontásukra ne lenne jelentkező.

*

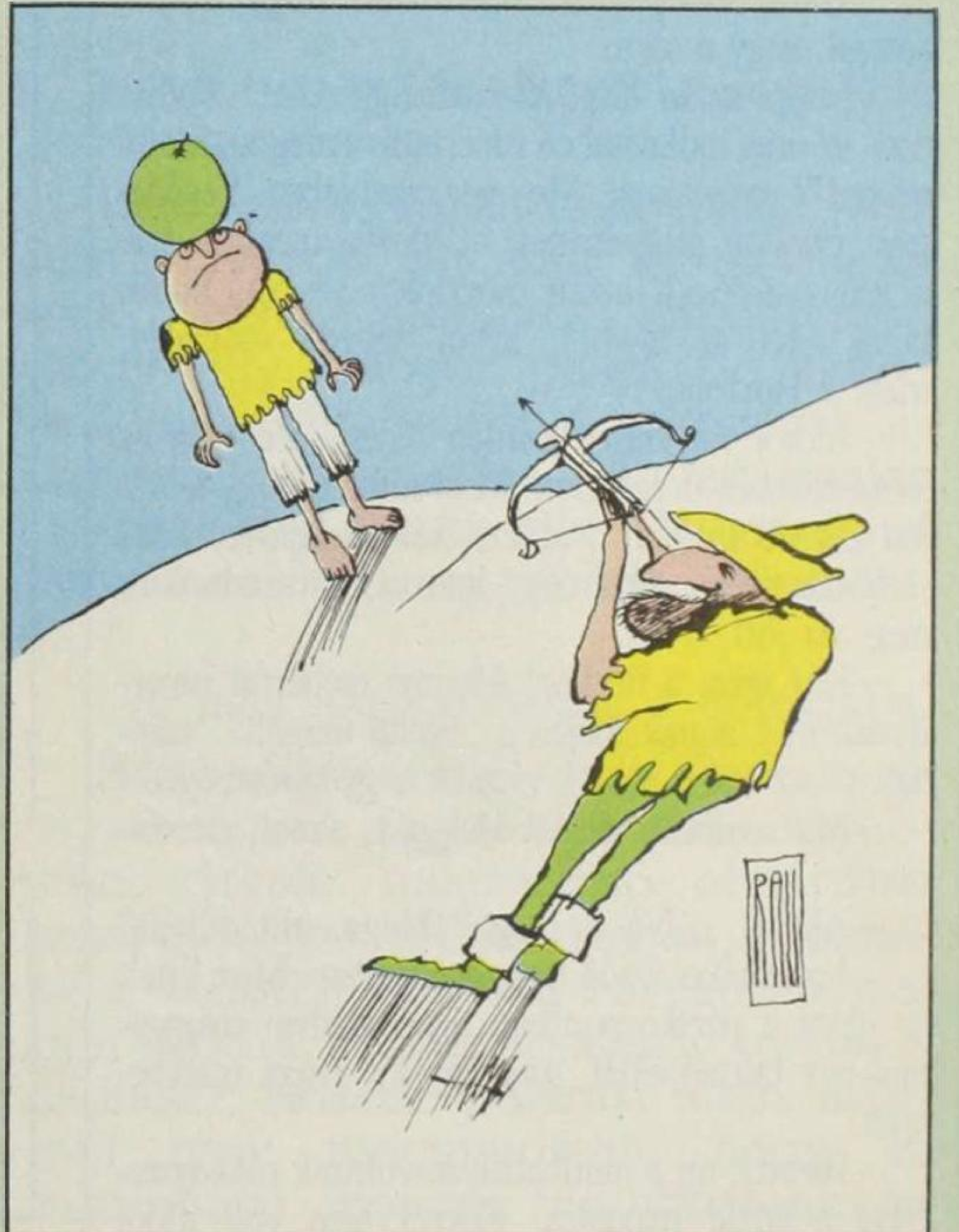
SMITH SEGÉDRENDEZŐ A KÉPERNYŐRŐL
Hiába cseréltél készüléket, még mindig a kísérleti adást látod.

BECSEI MIKLÓS

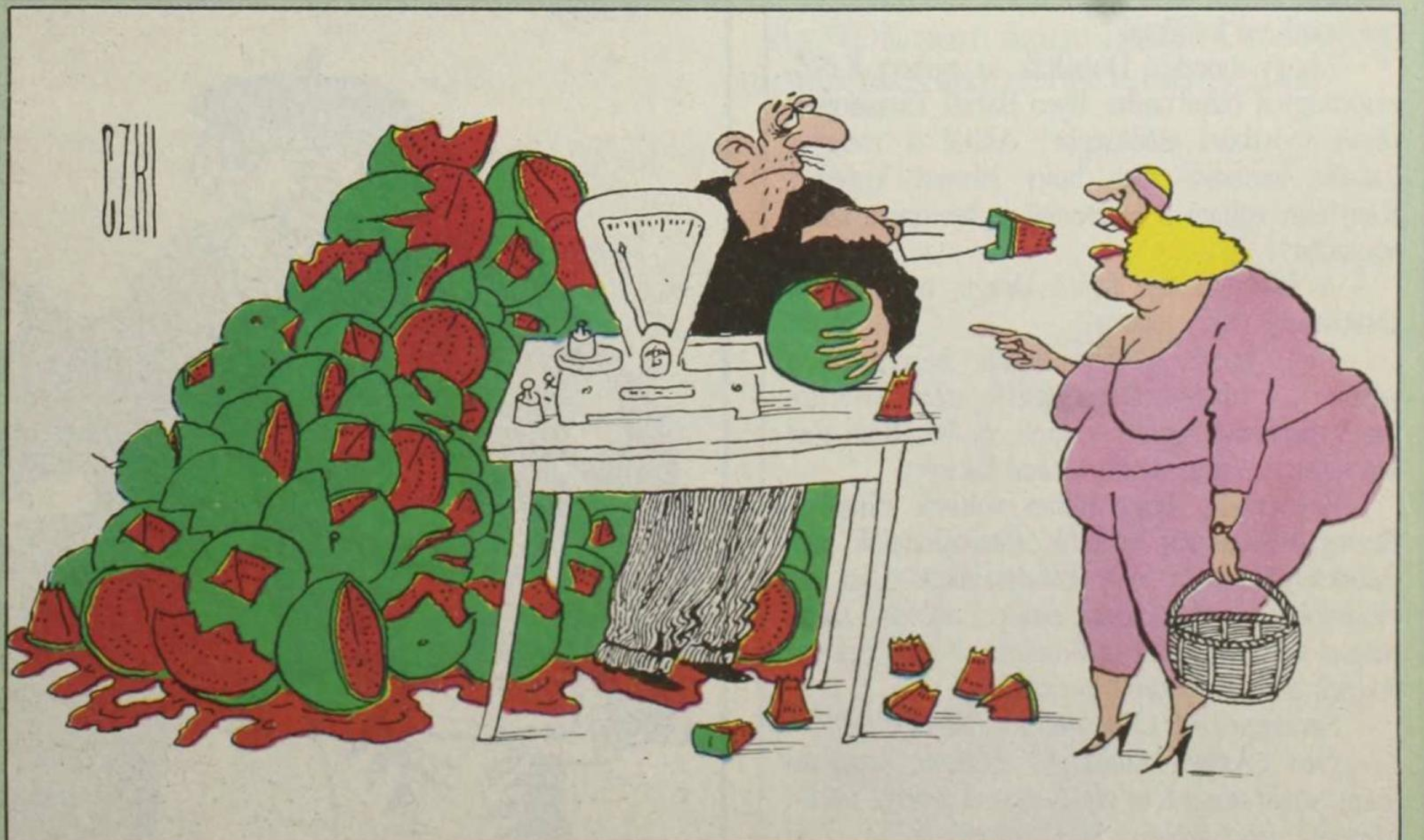
– Na, döntsd el, szépfiú, viszed vagy nem!

TELL VILMOS DINNYÉJE

Beképzelt dinnye:
ÚRITÖK

– Na, ez az utolsó már egészen jó! Adjon belőle egy kisebb szeletet!

BODNÁR GYULA:

SÖRKERTI DISPUTA

– Elnézést, hogy zavarom a Spatenje közben, de nézze csak azt a cekkeres öreg mókust!

– Mit nézzek rajta? Tipikus tb-szendvics, két nyugdíjszelvény között vastagon „emszosszal".

– Ne tévessze meg a szakadt külső! Ez az ember a legnagyobb harácsoló! Potom pénzért jut mindenhez. Tuti, hogy most is kiszimatolt valami zsíros „Szedd magad!" hirdetést.

– Felháborító, hogy egyeseknek milyen könynyen megy a meggazdagodás. Nekem bezzeg a havi rezsi is súlyos teher, pedig tényleg csak egy icipici tizenöt szobás pártüdülőt privatizáltam.

– Maga az én emberem, uram! Engem is ilyesmi helyen szorít a cipő. Én egy üzletláncot privatizáltam, de bár ne tettem volna! Napi ötven forintot is felemésztenek a parkolási díjak, mire mind a húsz boltot végigjárom.

– Ez az! Minket agyonnyomnak a költségek, ez meg vígan ingyen gyalogol, és a leszedett almáival még a tablettás C-vitamint is megtakarítja. Persze, fűnek-fának siránkozik, hogy milyen rosszul megy a sora.

– Maga aztán látja az összefüggéseket! Tudja, ezzel az öreg mókussal én ismertettem meg a „Szedd magad!" mozgalmat. Még negyvenhétben. Legédesebb éjszakai pihenésemet feláldozva mentem érte a fekete autóval, aztán mondok: „– Na, büdös kulák! Ki az ágyból, aztán »Szedd magad!«, irány a Hortobágy!"

– Akkor mi ketten szintén zenész! Én meg az előkészítésben dolgoztam. Mert ahhoz, hogy lehessen „Szedd magad!", ahhoz előbb telepíteni kell! ...Kitelepíteni. Gyárost, iparost, hivatalnokot, meg aki jött.

– Hát igen, a hőskor! Mennyi emberrel ismertettem meg annak idején a „Szedd magad!" szépségeit. Az egész utcánk elszállt a gyönyörűségtől!

– Mit szedetett velük? Meggyet, almát, cseresznyét?

– Aknát. ...No és maga? Maga, mit csinált?

– Én is lelkes szedd magados voltam. Mire kitelt az időm a pártközpontban, összeszedtem magamnak egy burzsujvillát, meg egy kis svájci bankbetétet.

– Bizony, mi a munkahelyen voltunk rákényszerítve a szedd magadra. Nekem nem volt időm krumplit szedni, mint annak a sok internálótáborban unatkozó kuláknak!

– Ahogy mondja. Dobálták az embert KISZ-bizottságból Népfrontba, ilyen Baráti Társaságból olyan sportköri elnökségbe! Abból a rongyos kiemelt fizetésből meg hogy lehetett kijönni? Kénytelen voltam a lakásomat is bevinni a szedd magadba!

– A fedelet a feje felől? Drága, szerencsétlen sorstársam! Hogy tehette?

– Úgy, hogy kiadtam évente háromszor a jelszót: „ Család, szedd magad!", aztán felvettem azt a megalázó tízezres lelépést, és állhattam sort két teljes napig az újabb tanácsi lakásért.

– Szörnyűség, hogy mikre voltunk ráutalva. Bezzeg ezek a mai cekkeres almaszüretelők nem respektálják a mi régi kálváriáinkat. Csak az elszámoltatás! Ahhoz lenne eszük. Ezeknek a szedd magad sem más, mint unalomūzés. Bezzeg nekem! Akinek a kenyere forog kockán!

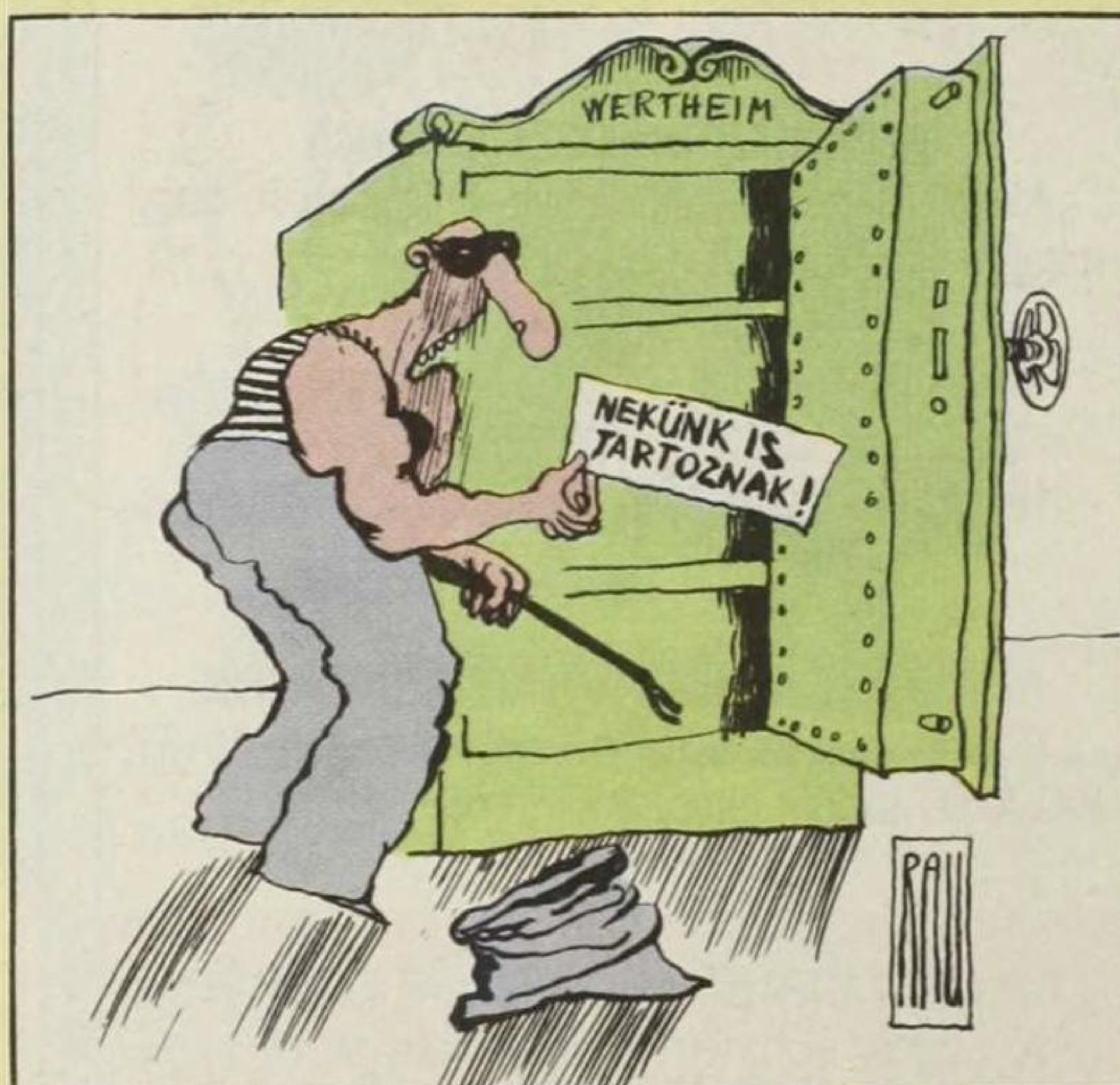
– Szentséges ég! Csak nem kirúgták?

– Nem. Annyit mondtak: „Drága, igazgató uram, szedd magad, és repülj már el a New York-i Tőzsdére, felvásárolni a Shell részvényeit!"

SZEDD MAGAD!

A két rabló javában rámolja kifelé a bank páncélszekrényét. Hirtelen felvijjog a riasztó.
– Hé, Dodó, jönnek a zsaruk!
– Mit csináljak, főnök?
– Azt ajánlom, szedd magad...

– Soha senkire rá nem bíznám, mindig magam szedem!

KELLETT EZ NEKÜNK?

KAPOSY MIKLÓS HUMORTÖRTÉNETI SOROZATA (10.)

MÁS LAPRA TARTOZIK (1966)

„Más lapra tartozik" címmel, újságírókkal frocliztattuk egymást a 6-os stúdióban. 39 neves publicistát sikerült berángatnunk arénánkba, hogy tépkedjék cafatokra egymás túlméretezett nimbuszát. Az Esti Hírlap csapatában Paizs Gábor, Dersi Tamás, Lantos László, Bende Ibolya, Fencsik Flóra, Lóránd László Endre, Kisjó Sándor, a Népszavát többek között Gedeon Pál, Baktai Ferenc, Hary Márta, Balla Ödön, Szombathelyi Ervin, Moldován Tamás, Gergely Miklós képviseli, a Népszabadság Komlós Jánost, Szabó Lászlót, Szántó Jenőt, Molnár Gál Pétert, Pintér Istvánt, Lukács Lászlót vonultatja föl. A Magyar Nemzet előkelően távol tartotta magát az efféle bohóckodástól.

Szakmájukban bármily nevesek, legtöbbjüket most látja, hallja először a hallgató. (Később a sajtófesztivál tévés változatát is tető alá hoztuk.) Ki is jut nekik bőven a közönség rokonszenvéből-nevetéséből-tapsaiból.

Odaáll a (fönti felsorolásban nem említett) fennhéjázó rádiókritikus a mikrofon elé, sótlan, izzadságos kis monológját temetői csend, lidérces közöny kíséri. Kudarca végeztével dúlva-fúlva ront be a technikai helyiségbe:

– Fölháborító! Nem működött a lámpa! Megbuktattatok!

– Milyen lámpa, kérlek?

– Hát amelyik a közönségnek jelzi, hogy mikor kell reagálnia!

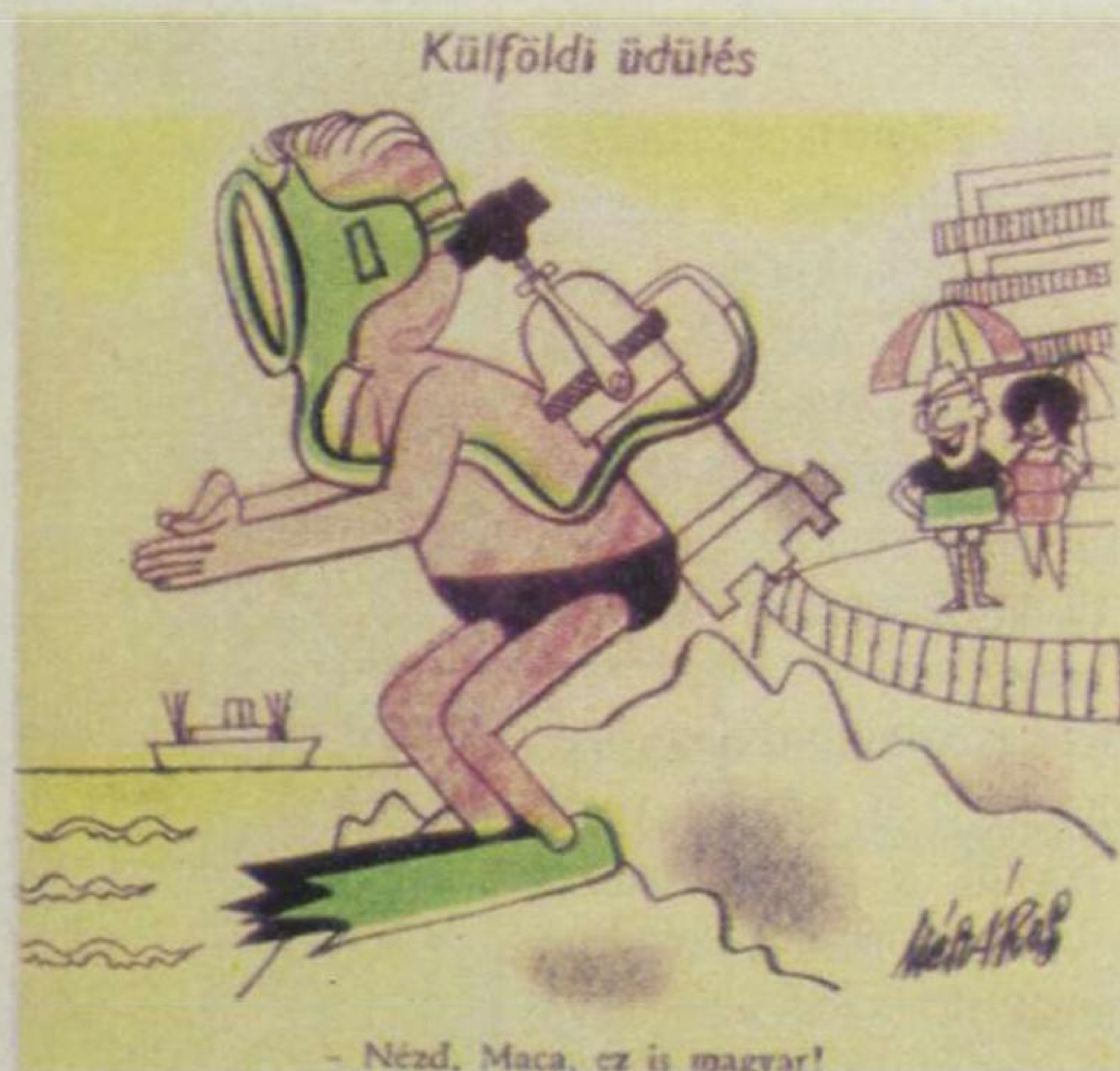
– Nincs ilyen lámpánk. Mióta mi csináljuk a kabarét, nem is láttunk hasonlót.

– És akkor honnét tudják, mikor nevessenek?

– Maguktól. Nem tudtad? Mióta is írsz rádiókritikákat?

Attól fogva nem mozdult mellőlünk, sötét tekintettel figyelte kollégái sikerét. Nagysokára hitte csak el, ami vendégeink számára természetes: nincsenek nálunk fényjelek, integető ügyelők, és beépített előröhögők. Egyetlen kabarénkban sem hangzik el több nevetés, meg taps, mint amennyivel a felvételen reagált az eredeti közönség. Továbbá, nincs taps-raktárunk, és előregyártott nevetés-kollekciónk, amiből bevághatunk a szalagra, mindig csak kivágni szoktunk belőle, ha sokalljuk a tenyérlármát.

Aki kételkedik mindebben, küldje be címét nevemre, a Rádiókabaréhoz, és belépőt kap egyik műsorunkhoz, hogy a helyszínen győzzem meg.

Külföldi üdülés

– Nézd, Maca, ez is magyar!

KIS NYÁRI KVÍZ

Hegedűs István rajzai

Mit tud a víz körforgásáról?

Mióta gyártanak palackozott sört?

Melyek a szálkanélküli halak?

Milyen takarmánynövényeket ismer?

Lehet, hogy találkozik fennhéjázó kritikusunkkal is.

1966 szilveszterén hangzott el Moldova György „Ajándék a nagybácsinak" című jelenete. Alaphelyzete, hogy egy magyar polgár ki akarja küldeni a Trabantját a rokonának az Egyesült Államokba. A tanácstalan vámhatóság kérdi tőle: Mihez kezd majd odakinn a nagybácsi a Trabanttal?

– Jó lesz hamutartónak a Buickjába.

A lehallgatáson Kulcsár Ferenc, az egyik akkori elnökhelyettes – egyébként derék, megbízható elvtárs –, szenvedélyes felszólalásban ecsetelte a veszélyt: mi lesz ha ezen a viccen NDK-s szövetségeseink megsértődnek? Hosszú polémia után sikerült csak megnyugtatni, hogy az inkriminált mondat maradhasson az adásban.

Az NDK nem üzent hadat. De sokáig, mintha tényleg nehezteltek volna.

Kedves rokon érkezett

Sznobéknál

– Tudod, így nem jönnek át folyton a szomszédból a gyerekek fürödni!

(A rajzokat az 1966-os Ludas Matyikból válogattuk.)

FARKAS MÁRTON:

KIS MAGYAR ETIMOLÓGIA

Tudós nyelvészek kutakodnak századok óta, hogy ráleljenek az emberiség nyelveinek ősapjára, a bábeli zűrzavar előtt közösen gügyögött ősszavakra.

Büszkén jelenthetem, drága magyarjaim, én felleltem őket, és most világgá kürtölöm, a népek elé tárom: az emberi nem legősibb szavai magyar szavak voltak!

Most csak egyetlen bizonyító erejűt vegyünk szemügyre, a talán legősibb GAZ szavunkat.

E szó, mai közvetlen értelmével szemben az ősmagyar szókészletben a bőség fogalmát jelölte. E jelentése szerencsére korunkig hat, s tettenérhető gazda, gazdag származvány szavainkban. Sőt! Gondoljuk meg, mit használ a népnyelv, ha valamiből sok van, bőven áll rendelkezésre? Bizony, bizony azt mondja: terem mint a gaz.

S kövessük csak tovább, mint bokrosodik, mint terebélyesedik jelentéstartalma a gaz-gőz-győz-győzős-Krőzus szóbokorban! Csupán néhány ugrás, s láthatják, gaz ősszavunk a bibliai Krőzus, vagyis a mérhetetlenül gazdag értelemben tetőzik. De a szógyök nemzetközi elterjedtségére utal a gaz-gőz-gáz vonal is, miszerint a gáz (eredetileg bőséges levegő) hangalak az európai nyelvekben általánosan ismert.

Mai ésszel ki gondolná, hogy a szintén nemzetközi szóként számontartott, gasztronóm is a gaz-gazdag szótőből fakad.

Pedig így van. Mert hiszen eleink mit is mondtak a kövérekre, a nagyevőkre, hogyan is étkeznek azok? Hát persze: gazdagon (gasztronóm!). És mit tett vajon e gasztronóm, ha táplálék híján éhezett? Hát az eget fürkészte istentől (Gadgaz! Már megint egy nemzetközi szókapcsolat!) várva a segítséget. Az éhes, égre révülő gasztronómból lett később hangalaki torzulással az asztronóm. (Asztranómus-asztronómia stb.)

Láthatjuk, csak megrezdítettük e szóbokrot, s máris nemzetközileg ismert érett szógyümölcsök hullottak lábaink elé.

Most pedig vessünk néhány pillantást e szógyökök hazai fejlődésére, de éppen csak egy villanásnyit, ami arra elegendő, hogy fellebbentse a fátylat szavaink ősértelméről.

Itt van máris a gaz-gazol-igazol. Vagy például egy ma már ellentétként felfogott szópár a gazdag és szegény kapcsolata. Mi is történt itt tulajdonképpen? A gazdag, vagyis a gazda munkája folytán vagyonos lett. De mivel rengeteget dolgozott, nem volt ideje hajvágásra, tehát nagy lobonca, úgynevezett „sörénye" nőtt. A mezőn munkálkodva a gazdából nem is látszott más, csak ez a sörény, ezért őseink így fakadtak ki: ott sörénykedik (a sörény igei alakja) a gazda! A sörény-serény-szegény szóazonosságra azt hiszem fölösleges külön kitérnem. Mára a szegény hajdani „dolgos" jelentéstartalma megváltozott, mert kiderült, hogy aki dolgozik nem ér rá pénzt keresni. A gizda-gazda szókapcsolatot már csak megemlítem.

Nem is gondolnánk, hogy a gazdag és magyar szavaink is rokonságot mutatnak. No lássuk csak! Az ősmagyarban gazdag az, aki megfogja a munka végét, sörénykedik, vagyis felköti a nadrágot. Tehát máris adódik a gazdag-madzag változás, s néhány évszázad nyelvi fejlődése magával hozza a madzag-madzar-magyar szavunkat, eredetileg tettrekész, életerős tartalommal. (Meg kell jegyeznem, néhány kutató vitába száll ezzel az elképzeléssel, mivel szerintük a magyar szó az illető csóróságára utalt: csak gatyamadzagra telik neki.)

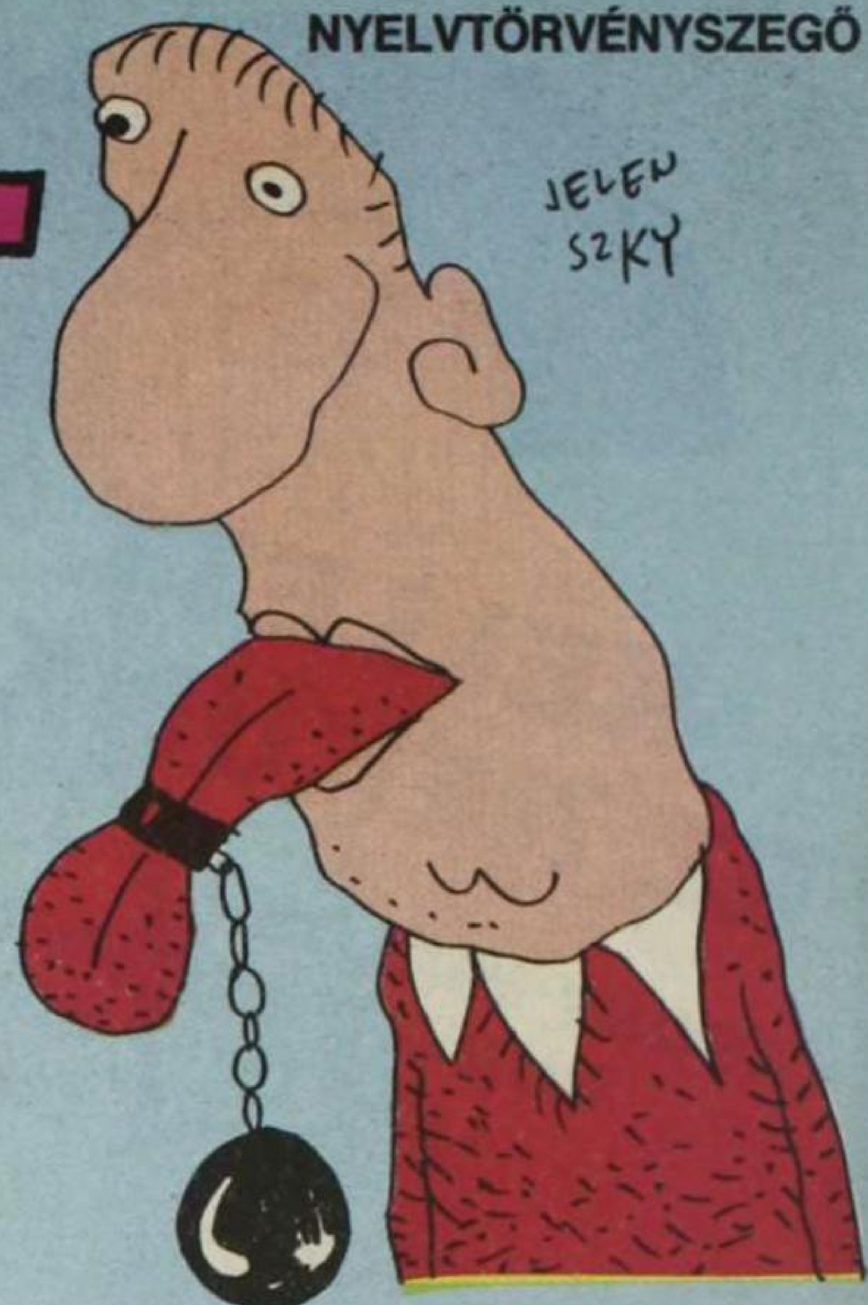
Gaz ősszavunk a mai napig formálódik, alakul, újabb és újabb fogalmakra alkalmazható.

Vegyük csak a ma leghasználatosabb kifejezésünket, a piacgazdaságot. A gaz-gazda-gazdaság jelentésfejlődését már elemeztük. Most nézzük meg a piac szót. E szóösszetételben nem vásár értelemben használatos a piac, hanem a már elhomályosult véka-béka-pióca-piaca jelentéstartalommal. Bár néha az a sanda sejtésem, hogy bizonyos klasszika-filológus körök direkte elkoszolják eme összefüggést.

Mert mi is volt a gazdagság (gazdaság) mértékegysége a múltban? Hát a véka! A véka fenekén pedig megragadhatott egy-egy aranytallér (vö.: Ali Baba és a negyven rabló). Márpedig a fémből készült véka ugyanolyan hideg, mint egy béka. És egy pocsolyában mi is lehet a béka fenekén? Hát persze, hogy nem tallér, hanem pióca. Tehát a népnyelv a mai furcsa, vérszívó, a béka feneke alatt lévő gazdaságot nevezi piócagazdaságnak, vagy egyszerűen piacgazdaságnak.

Az adóz-ágaz (csápjait kinyújtva élősködik) -gaz szókapcsolatok szintén evidensek.

Láthattuk, hová jutunk szavaink vizsgálatával, micsoda távlatok (múltlatok) nyíltak meg előttünk. Tehát ismerjük meg szómúltunkat, hogy érthessük jelenünket. Szóval legalább értsük a jelent, ha már elviselni úgyis nehéz...

– Még szerencse, hogy a Gé Nadné dr. Agnes Macóovát és az Izabella Král Béovát nem a mi parlamentünkbe választották.

BÜNÖZŐ

– Majd megemlegeted! CS-vel írni Mečiart!

LUDAS MATYI

A MAGYAR HUMOR HETILAPJA

Főszerkesztő:
SZUHAY BALÁZS

Főszerkesztő-helyettes:
WALTER BÉLA

Művészeti szerkesztők:
DLUHOPOLSZKY LÁSZLÓ
RAU TIBOR

Főmunkatárs:
BODNÁR GYULA

Tervezőszerkesztők:
DUKAY BARNA
GÁSPÁR IMRE

Szerkesztőség: 1977 Budapest VIII., Gyulai Pál u. 14. Telefon: 118-8411. Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat, Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3. Telefon: 138-2399, 138-4300

Felelős kiadó:
HORTI JÓZSEF
vezérigazgató

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta, árusításban megvásárolható az alábbi terjesztők hírlapárusainál: Magyar Posta, Extra-Hír Kft., Budapest-Press Kft., R-Press Hírlap- és Könyvterjesztő Kft., Új Passz Kft., Medvecz és Társa Kft., Bohus Kálmán magánvállalkozó, Zuna László magánvállalkozó.

Előfizetési díj negyedévre 327 Ft, fél évre 654 Ft, egy évre 1308 Ft.

Hirdetésfelvétel: Hírlapkiadó Vállalat hirdetési osztály. Telefon: 138-4669, 138-4707, 138-4456. Telefax: 138-3331

Készült a Zrínyi Nyomdában, Budapest,
93.2308/31-66-22
rotációs eljárással

Felelős vezető:
GRASSELLY ISTVÁN
vezérigazgató

HU ISSN 0134-0611

Lapunk előfizethető a KULTÚRA Külkereskedelmi Vállalatnál (H-1389 Bp., P.O.B. 149.), vagy a Magyar Hitelbanknál (H-1133 Bp.) vezetett 202-10995 számú számláján vagy külföldi partnereinél:

Ausztrália: G. Menczer, P.O.Box 219. Wantima South 3152 Vic. **Belgium:** „Du Monde Entier" S.A., 162 Rue du Midi, B–1000 Bruxelles.
Brazília: Livraria D. Landy Ltda. Rua 7 de Abril 252 01000 São Paulo. **Dánia:** Munksgaard, 35 Norre Sogade, 1016 Copenhagen. **Egyesült Államok:** Center of Hungarian Literature, 4418. 16th Avenue, Brooklyn, N.Y. 11204; EBSCO, Industries Inc. P.O.Box 1943, Birmingham, Ala. 35201 Framo Publishing, 561 West Diversey Parkway Room 19, Chicago, 111.6014; Püski-Corvin, 251 E. 82 Street, New York N.Y. 10028. **Finnország:** Akateeminen Kirjakauppa, Keskuskatu 1, SF 00100 Helsinki 10. **Franciaország:** Societé Balaton, 5015 Paris. Bld. Pasteur. **Hollandia:** Fason Europe B.V. Pstbus 1967, 1000 AD Amsterdam. **Izrael:** Hadash, P.O.B. 26116, 62160 Tel-Aviv; Gondos Sándor P.O.B. 44513, 31333 Haifa, Lepac, 15. Ramban Str. Tel-Aviv Breuer Line Ltd. Hungarian Cultural and Business Center Tel-Aviv; Hungarian Culture and Business Center, Allenby St. 38., P.O.B. 26439; Tel-Aviv, 652116. **Japán:** Nauka Ltd. 2-30-19 Minami-Ikebukuro, Toshimaku, Tokyo 171. **Jugoszlávia:** Forum, Vojvode Misica broj 1., 21000 Novi Sad. **Kanada:** Pannonia Books, P.O.B. 1017, Postal Station „B" 6, Toronto Ont. M5T 2T8; Hungarian Ikka and Travel Service, 1208 Granville Street Vancouver, B.C. V6Z 1M4; Culture Hongroise, Mme Vera Cencze, 6958 Wilderton Ave, Montreal Que. H3S 2M5. **Nagy-Britannia:** Hungarian Book Agency, Mrs. Klara Adams, 87 Sewardstone Road, London E2 9HN; Collet s Holdings Ltd., Denington Estate, Wellingborough, Northants, NN8 2QT. **Németország:** Kubo und Sagner, Postfach 340108, 8000 München 34; H. und S. Katko Musica Hungarica Rümannstrasse 4. 8000 München 40; Zeitungsvertrieb Gebrüder Petermann GMBH und Co Kg, Kurfürstenstr. 111. D 1000 Berlin 30; Translibris Zeitshriften und Buchvertrieb GMBH Moltkestr. 80. D–5000 Köln 1. **Norvégia:** Narversen Info-Center, P.O.B. 6125 Etterstadt, 0602 Oslo 6. **Svájc:** Magda Szerday, Teichweg 16. 4142 Münchenstein. **Svédország:** Esselte Tidskriftscentralen, P.O.B. 638. S–10128 Stockholm, Wennergren Williams AB, Box 30004, S–10425 Stockholm; BTJ Bibliotekstjanst AB. Box 200, S–221 CO Lund. **Venezuela:** Weiss y Asociados, AV. Urdaneta, Ibarras a Veroes, Edif, Torre Alfa 7 piso Caracas.

Komlós Vilmos, az eredeti Hacsek és Sajó páros Sajója, aki az idén lett volna 100 éves, egyszer vidéki turnéra indult. A társulat egyik fiatal és csinos, kezdő színésznőjének papája megkérte, hogy vigyázzon a lányára. Komlós készséggel vállalta a feladatot. Az első este, előadás után szigorúan rá is förmedt a lányra:

– ... (Szavait a számozott sorokba rejtettük.)

A helyes megfejtők közül tízen a Lakitelek Alapítvány könyvjutalmát kapják: magyar írók dedikált műveit kb. 400-500 Ft értékben. A kisorsolt szerencsések a könyveket postán kapják meg.

Címünk: Ludas Matyi, Budapest 1977

Beküldési határidő: augusztus 10.

EGYETEMI SZERVEZETI EGYSÉG / ELKÉPZELÉST MEGVÁLTOZTAT
E VÁROS RENDŐRFŐNÖKE SCARPIA!
VERSET ELŐAD
AZ AKTÍNIUM ÉS A NITROGÉN VEGYJELE
2
Z
MEXIKÓI FESTŐ VOLT (JOSÉ)
HELIA-...
MARÓ FOLYADÉK
NÉM.ÍRÓ (THOMAS)
SAPIENTI ...
NORVÉG AUTÓJEL
POP-ÉN. (KLÁRI)
SAJTDARAB!
ÜSTÖT TISZTÍT
KÖZSÉG MÓRNÁL
TAMÁSI ... (ÍRÓ)
FOGÉKONNYÁ TESZ
1
KIS ... ZENE
STRAUSS-OPERA
SUBLÓT
HEGYOLDAL LEHET
MINDEN TITKOT ELMOND
ÍZESÍTÉS
SUGÁR BETŰJE
FRANCIA AUTÓJEL
TANTÁL
... MAY (NÉMET ÍRÓ V.)
A LUDOLF-FÉLE SZÁM
TISZTÍT
GÖRÖGKELETI PAP
TEMPÓT NÖVEL
MÁR NEM AZ ELSŐ
LYUKACSOS (ÁSVÁNY)
ELDUG
HÁT PERSZE
GIRARDI FEJFEDŐ
TÁVOZÓ SZAVA
TEVÉK
TOLDALÉK
TURIDDU KEDVESE
SZÉTHASAD A SZIKLA
DRÁGÁLL
TÁNCOT TÜZESEN JÁR
ITTRIUM
KENYA FŐVÁROSA
ERBIUM
ÚJRA FOGALMAZÁS
ELŐTAG (BESZÉD-)
VÁGSELLYE
UNSZOLÁS SZAVA
LITER
TENGERI HAL
MEGATONNA
FFINÉV
ALBÁNIA NAGY FOLYÓJA
MELÓDIA
RÁZKÓDIK A KEZE
BELGA AUTÓJEL
TARLÓ
KÖVETS. AUTÓJEL
NAGYRA BECSÜL
NEMES ÁLLAT
FINOM ITAL
SPANYOL LÉGICÉG
KÍVÁNSÁG
A SZKIPETÁROK PÉNZE
ZELL ... SEE
KOMPÓTBAN VAN!
HIDROGÉN ÉS KÉN
HATVAN PERC
BELÜL LAZUL!
KÖZÉP-AFRIKAI ORSZÁG
ITT VAGYOK!
RÓMAI 51
!
ROSSZ MÉRETRE VÁG
EXA-
SIKERES FORDMODELL VOLT
VIHAROS FORGÓSZÉL
T
LÁTVÁNYOS DTÚLI VÁRROM
TERMELÉSI ELJÁRÁST JOBBÍT

A 28. számban megjelent rejtvényünk helyes megfejtése:
„A rendszer nem vált be, stopp! Azonnal abbahagyni! Stopp!"

Dedikált könyvet nyertek:
Hantos Anna, 1054 Budapest
Bartók Lajos, 1181 Budapest
Kovács Lajos, 9700 Szombathely
Házi Erzsébet, 6080 Szabadszállás
Győri Magdolna, 5630 Békés
Hubai István, 3572 Sajólád
Bellovits Tamara, 9437 Hegykő
Csintalan Zoltán, 4752 Győrtelek
Boros Lászlóné, 4027 Debrecen
Balogh Kálmánné, 2072 Zsámbék

A nyereményeket a Lakitelek Alapítvány küldi el címükre!

ÁLLATI

FECSKE CSABA:

ÖKÖRSÉG

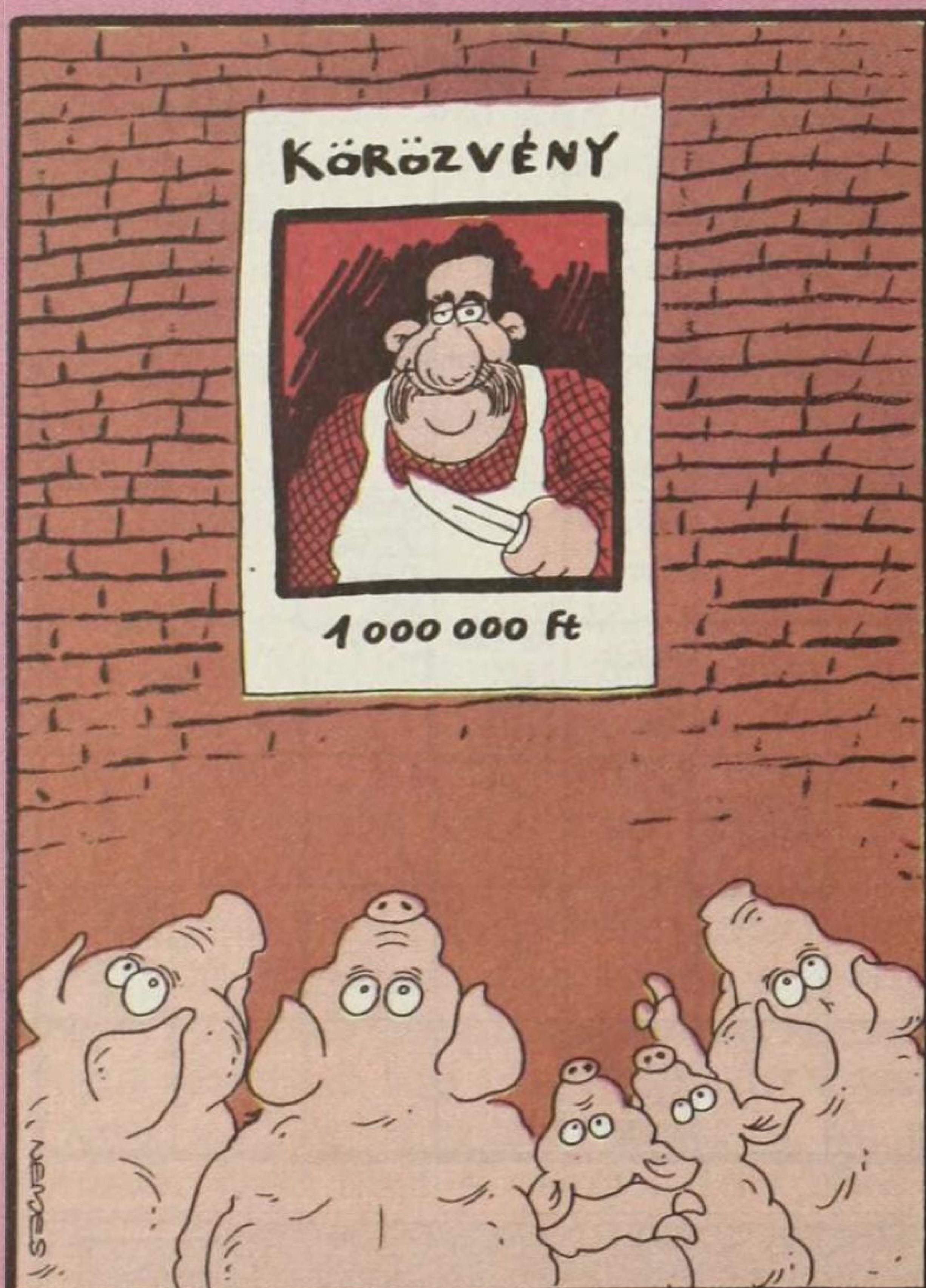
Tanulj tinó, ökör lesz belőled!
Ha nem tanulsz, se lesz más, mint ökör,
kis üszők nem álmodnak felőled,
vágy téged sosem, csak járom gyötör.

De nem vagy-é boldogabb, te marha,
mint akit folyton őrült vágya hajt?
Akinek jóllehet nincs még szarva,
ám társa bízvást fölszarvazza majd?!

KUTYAKLOTYÓ

DARABOLÓS GYILKOS

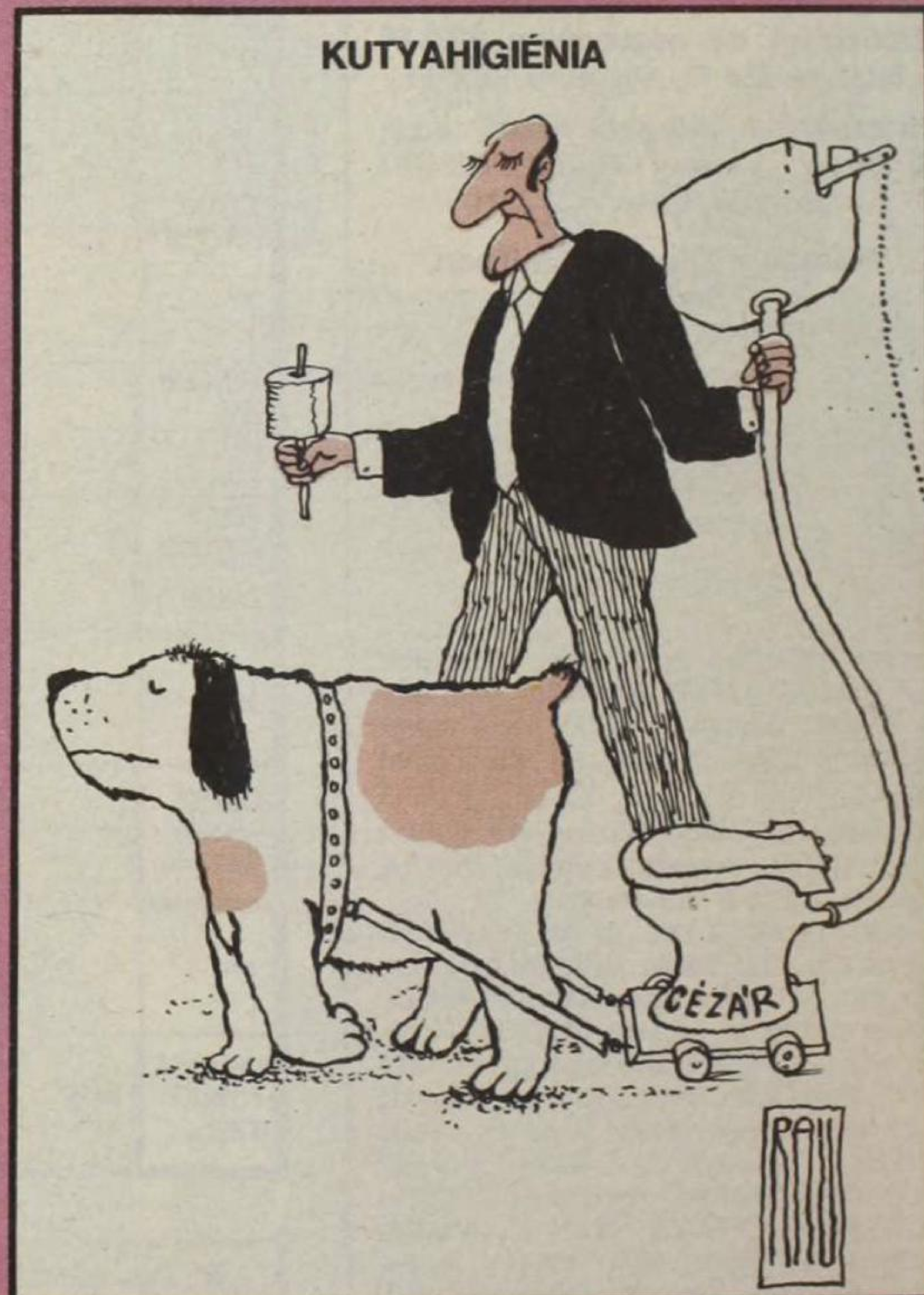

JÓL NEVELT KUTYA

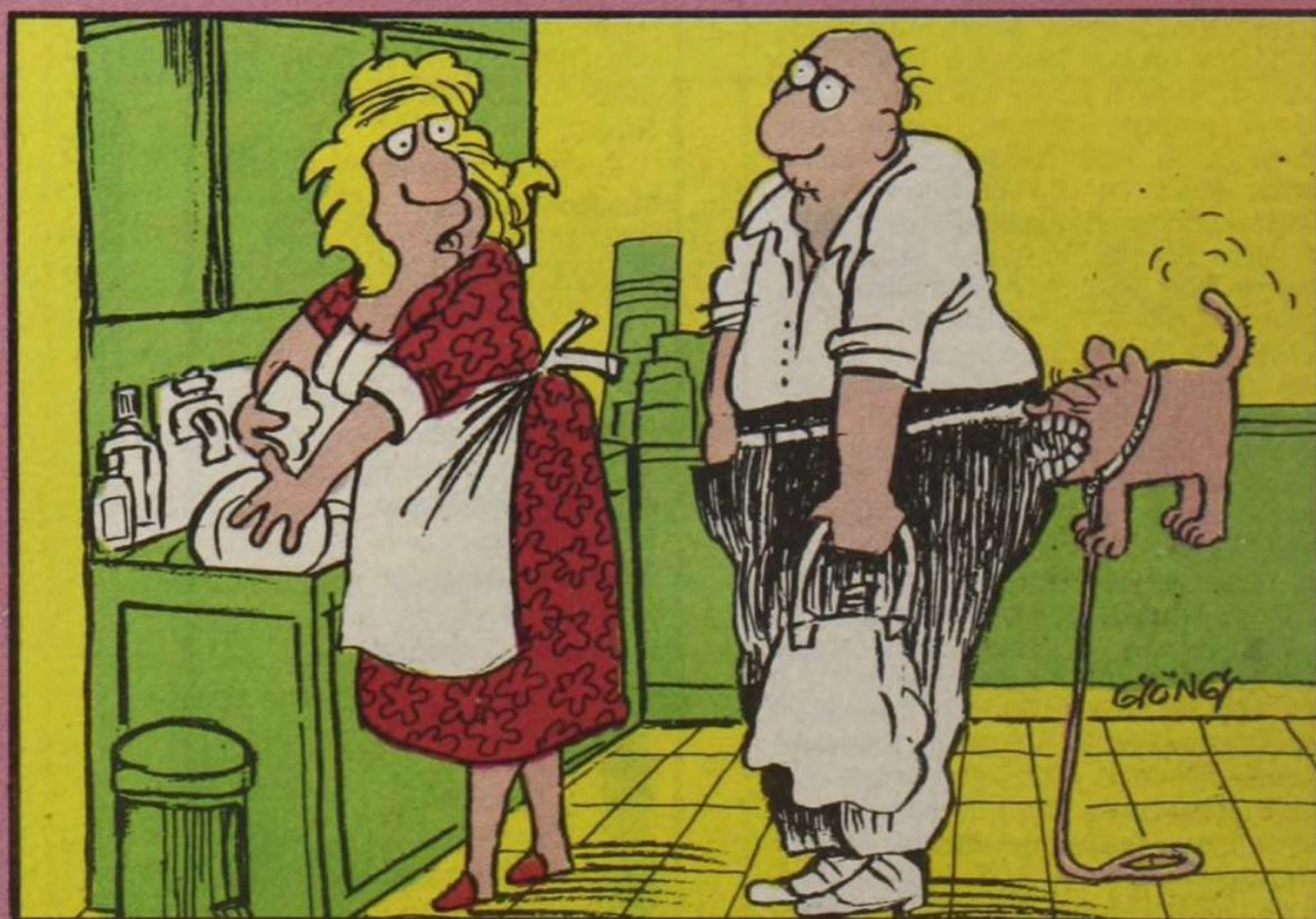
– Foglalt!

KUTYAHIGIÉNIA

HIS MASTER'S VOICE

– Jaj, Béla! Csak nem volt megint egy kutyatulajdonossal vitád, az utcai ebürülékről?